

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ČESKO-NĚMECKÝCH AREÁLOVÝCH STUDIÍ A GERMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE V EUROREGIONU NEISSE-NISA-NYSA:
PŘÍPADOVÉ STUDIE PODPOŘENÉ Z FONDU MALÝCH PROJEKTŮ ERN
NA ČESKO-NĚMECKÉ HRANICI

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ivo Petřů, Ph.D.
Autor práce: Soňa Trousilová
Studijní obor: Evropská teritoriální studia – ČR a německy mluvící země
Ročník: 3.

2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 7. května 2015

Soňa Trousilová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Mgr. Ivu Petřů, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat všem koordinátorům jednotlivých projektů, kteří byli při vypracování této práci vůči mé osobě velmi vstřícní a hlavně byli ochotni se se mnou podělit o informace, jež se týkají jejich projektů a jejich spolupráce s přeshraničním partnerem.

V neposlední řadě bych tímto také ráda poděkovala své rodině za podporu během mého studia.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá tématem přeshraniční spolupráce v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa (ERN) a blíže se věnuje konkrétním příkladům spolupráce přeshraničních partnerů v rámci tohoto sdružení. V úvodní teoretické části práce jsou definovány všeobecné pojmy a informace týkající se přeshraniční spolupráce v rámci EU. Následně je pozornost soustředěna přímo na ERN, jež představuje konkrétní formu přeshraniční spolupráce v EU. V praktické části jsou blíže specifikovány informace týkající se Fondu malých projektů ERN. Poté je zde představeno sedm různých přeshraničních partnerství na česko-německé (resp. česko-saské) hranici a jejich projekty, které byly v rámci programového období 2007–2013 z Fondu malých projektů ERN podpořeny.

Klíčová slova: pohraničí; přeshraniční spolupráce; Evropská územní spolupráce; OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko; euroregion; Euroregion Neisse-Nisa-Nysa (ERN); Fond malých projektů (FMP); projekt.

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the issue of the cross-border cooperation in the Euroregion Neisse-Nisa-Nysa (ERN) and it concerns to the particular examples of the cooperation between cross-border partners within this association in greater detail. In the introduction of theoretical part are definitions of the general concepts and information about cross-border cooperation in the EU. Subsequently attention is focused directly on the ERN which represents a specific form of cross-border cooperation in the EU. In the practical part information about the Small Projects Fund ERN is made more specific. Then there are introduced seven different cross-border partnerships in the Czech-German (more precisely Czech-Saxon) border and projects of these partners which were supported from the Small Projects Fund ERN in the programming period 2007–2013.

Keywords: border; cross-border cooperation; European Territorial Cooperation; OP Cross-Border Cooperation Czech Republic – Free State of Saxony; Euroregion; Euroregion Neisse-Nisa-Nysa (ERN); Small Projects Fund (SPF); project;

Obsah

Seznam použitých zkratk	8
Úvod	10

TEORETICKÁ ČÁST

1 Přeshraniční spolupráce v rámci EU	13
1.1 Pohraničí.....	14
1.2 Přeshraniční spolupráce.....	15
1.3 Přeshraniční spolupráce v rámci politiky HSS EU	16
1.3.1 Předvstupní nástroje a programové období 2000–2006.....	18
1.3.2 Programové období 2007–2013	19
1.3.3 OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko 2007–2013.....	19
1.3.4 Programové období 2014–2020	21
1.3.5 OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko 2014–2020.....	22
2 Euroregion	24
2.1 Euroregiony v ČR.....	25
2.2 Euroregion Neisse-Nisa-Nysa.....	28
2.2.1 Územní rozloha, členové a obyvatelstvo ERN.....	29
2.2.2 Vznik ERN	32
2.2.3 Orgány ERN	32
2.2.4 Základní orgány české části ERN.....	34

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Metodika práce	35
4 Fondy malých projektů ERN 2007–2013.....	38
4.1 FMP ČR – Sasko 2007–2013	38
4.1.1 Žadatelé	39
4.1.2 Podporované aktivity.....	40
4.1.3 Řídící výbor a průběh žádosti.....	40

4.1.4	Dotace.....	42
4.1.5	Publicita	43
4.2	Odlišnosti FMP ČR – Polsko 2007–2013	44
5	Případové studie – spolupráce přeshraničních partnerů, projekty podpořené z FMP ERN.....	45
5.1	Město Lučany nad Nisou a obec Neschwitz	45
5.1.1	Projekt – Spolupráce dobrovolných hasičů Lučany a Neschwitz	46
5.1.2	Spolupráce do budoucna	47
5.2	TJ Bižuterie, o. s. Jablonec n. N. a MSV Bautzen 04 e. V.	48
5.2.1	Projekt – Hrajeme volejbal přes hranice	48
5.2.2	Spolupráce do budoucna	49
5.3	Mateřská škola Lovecká – Pampeliška, Jablonec n. N. a Ki-ta Knirpsenland, Oderwitz	49
5.3.1	Projekt – 5 let partnerství	50
5.3.2	Spolupráce do budoucna	51
5.4	Venkovský prostor o.p.s. a Christlich-soziales Bildungswerk Sachsen e. V.	52
5.4.1	Projekt – Mezinárodní den seniorů „Šetříme zdroje, užíváme života“	53
5.4.2	Spolupráce do budoucna	54
5.5	Liberecký tenisový klub a město Zittau	54
5.5.1	Projekt – Tenis bez hranic	55
5.5.2	Spolupráce do budoucna	56
5.6	Statutární město Liberec a město Zittau.....	56
5.6.1	Projekt – Přeshraniční spolupráce a výměna zkušeností při prezentaci památek	57
5.6.2	Spolupráce do budoucna	59
5.7	Statutární město Jablonec nad Nisou a město Bautzen	59
5.7.1	Projekt – Oslavy 20. výročí spolupráce partnerských měst Jablonec nad Nisou a Bautzen	60
5.7.2	Spolupráce do budoucna	61
	Závěr	62

Literatura a jiné zdroje	64
Seznam tabulek a obrázků	68
Seznam příloh.....	69

Seznam použitých zkratk

AEBR/AGEG	Asociace evropských hraničních regionů (Association of European Border Regions/Arbeitsgemeinschaft Europäischer Grenzregionen)
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EHD	Dny evropského dědictví (European Heritage Days)
EQUAL	Iniciativa programového období 2000–2006 pro oblast trhu práce
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund)
ERN	Euroregion Neisse-Nisa-Nysa
ESF	Evropský sociální fond (European Social Fund)
ESPON	Iniciativa programového období 2000–2006 – monitorovací síť pro evropské územní plánování (ESPON 2013 – navazující operační program pro programové období 2007–2013)
ESÚS	Evropské seskupení pro územní spolupráci
EU	Evropská unie
EUREX	Euroregionální skupiny expertů
FMP	Fond malých projektů
FOR-BE-S	Fórum pro bezpečnost
FS/CF	Fond soudržnosti/Kohézní fond (Cohesion Fund)
HSS	Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU
INTERACT II	Operační program, který je součástí Cíle 3 Evropská územní spolupráce pro programové období 2007–2013
INTERREG III	Iniciativa programového období 2000–2006 – nástroj pro překonávání nevýhod plynoucích z pohraniční pozice dané oblasti (INTERREG IIIA se týká přeshraniční spolupráce)
ISPA	Předvstupní nástroj pro oblast životního prostředí a dopravy (Instrument for Structural Policy for Pre-Accession)
LTK	Liberecký tenisový klub
M	Malý euroregion

MSV	Víceodvětvový spolek (Mehrspartenverein)
NDR	Německá demokratická republika
NUTS 3	Nomenklatura územních statistických jednotek - úroveň kraje (Nomenclature d'Unités Territoriales Statistiques/Nomenclature of Territorial Units for Statistics)
OP	Operační program (OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko – Program Ziel 3/Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko)
PHARE	Předvstupní nástroj zaměřující se na projekty vyrovnávající rozdíly v různých oblastech (Phare CBC – Phare Cross-Border Co-operation, samostatný program Přeshraniční spolupráce v rámci PHARE)
PPD	Příručka pro příjemce dotace – verze 14, aktualizace 10. 12. 2012
RERN11	Ročenka Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa 2011
ŘV	Řídící výbor
S	Střední euroregion
SAB	Saská rozvojová banka (Sächsische Aufbaubank)
SAPARD	Předvstupní nástroj pro oblast zemědělství a rozvoj venkova (Special Accession Program for Agriculture And Rural Development)
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SRD Cíl 3	Společný realizační dokument k Fondu malých projektů Ziel 3/Cíl 3 v rámci Programu Ziel 3/Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v rámci cíle „Evropská územní spolupráce“
SRN	Spolková republika Německo
TJ	Tělovýchovná jednota
V	Velký euroregion
VV	Velmi velký euroregion

Úvod

Bakalářská práce se věnuje tématu přeshraniční spolupráce v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa (dále jen ERN). Spolupráce přeshraničních partnerů v euroregionech představuje jednu z možných forem přeshraniční spolupráce. ERN je prvním euroregionem, jenž byl na území dnešní České republiky (dále jen ČR), resp. tehdy v roce 1991 České a Slovenské Federativní republiky, založen. Jedná se tedy o nejstarší euroregion na našem území.

Díky možnosti strávit svoji téměř tříměsíční zahraniční odbornou praxi v oddělení mezinárodní spolupráce Stadtverwaltung Zittau ve Spolkové republice Německo (dále jen SRN) jsem se rozhodla vést svoji práci následujícím směrem, který je popsán níže. Město Zittau spadá pod vymezené území ERN a zároveň se nachází přímo na tzv. Bodu Trojzemí, kde SRN hraničí nejen s ČR, ale i s Polskou republikou. Má odborná stáž mi tak umožnila lépe nahlédnout a zainteresovat se do problematiky přeshraniční spolupráce v praxi.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou větších ucelených částí. První teoretická část, zahrnující kapitoly první a druhou, má za úkol shrnout základní teoretické poznatky z oblasti přeshraniční spolupráce v rámci Evropské unie (dále jen EU). Tato část práce je logicky vedena od nejobecnějších základních pojmů, jako jsou pohraničí a přeshraniční spolupráce, po pojmy související s ovlivňováním přeshraniční spolupráce EU. Sem lze zařadit pojmy jako jsou regionální politika EU, která je součástí politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU (dále jen politika HSS), její jednotlivá programová období včetně operačních programů týkajících se přeshraniční spolupráce. Následně jejich krátké představení a především zasazení přeshraniční spolupráce do kontextu jednotlivých programových období, jichž se ČR již zúčastnila. Jelikož základním bodem celé práce je spolupráce v ERN, nesmí zde chybět informace ohledně vzniku a vývoje euroregionů v Evropě a v ČR. Závěr této části je orientován konkrétně na ERN, jeho vymezení, vznik a orgány.

Druhá praktická část práce, zahrnující kapitoly tři až pět, je orientována na tzv. Fond malých projektů (dále jen FMP) v rámci ERN, který je součástí velkých projektů v rámci Programu Ziel 3/Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko (dále jen OP Přeshraniční

spolupráce ČR – Sasko) a také na konkrétní malé projekty uskutečněné prostřednictvím tohoto Fondu na česko-německé, resp. česko-saské hranici ERN.

Cílem mé bakalářské práce je potvrzení či vyvrácení následujících hypotéz a to na základě osobně provedeného kvalitativního výzkumu, který se zaměří na FMP ERN a na konkrétní projekty v rámci tohoto Fondu již uskutečněné.

Hypotéza č. 1: Finanční podpora z fondů EU a tedy i podpora v rámci vytvořeného FMP ERN kladně přispívá k rozvoji přeshraniční spolupráce.

Hypotéza č. 2: Uskutečňované projekty v rámci FMP ERN hrají důležitou roli při spolupráci menších přeshraničních partnerů a bez podpory z tohoto Fondu by nemohlo docházet k jejich spolupráci a rozvíjení vzájemných vztahů.

Pro dosažení stanoveného cíle je nezbytné prostudování příslušných dokumentů vydaných k tomuto tématu. Jedná se zejména o Společný realizační dokument FMP Ziel 3/Cíl 3 v rámci Programu Ziel 3/Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v rámci cíle „Evropská územní spolupráce“ (dále jen SRD Cíl 3)¹, příručku pro příjemce dotace (dále jen PPD)² a informační materiály vydané ERN. Dalším důležitým kritériem pro zhodnocení jednotlivých hypotéz, jejich potvrzení či vyvrácení, je navázání kontaktu s vybranými subjekty, které se zabývají přeshraniční spoluprací a které již měly možnost využít pro své projekty podporu z FMP ERN. Bližší informace k získávání a zpracování poskytnutých dat od jednotlivých subjektů jsou blíže specifikovány samostatně ve třetí kapitole v rámci praktické části „Metodika práce“.

Jako základní zdroje pro první teoreticky orientovanou část jsem si vybrala několik odborných publikací v knižní podobě, avšak velká část informací je čerpána z internetových zdrojů. Zde je totiž k dispozici větší množství dat a především je zde

¹ Společný realizační dokument k Fondu malých projektů Ziel 3/Cíl 3 v rámci Programu Ziel 3/Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v rámci cíle „Evropská územní spolupráce“. *Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. Verze ze dne 08. 12. 2012. Dostupné z: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=51&L=1>. Dále jen SRD Cíl 3.

² Příručka pro příjemce dotace. *Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. Verze 14. Posl. aktualizace 10. 12. 2012. Dostupné z: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=51&L=1>. Dále jen PPD.

možné nalézt informace aktuální. Přeshraniční spolupráce je totiž téma, které se rychle vyvíjí a neustále musí být data aktualizována.

Základní informace týkající se první části práce jsou čerpány především z následujících tištěných publikací: *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* od Milana Jeřábka³, *Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí* od Františka Zicha⁴, *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci* vydaný Evropskou komisí⁵, *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007–2013* od Anny Chvojkové⁶. Dále z příslušných dokumentů a publikací vydaných přímo ERN. Tyto dokumenty je též možné nalézt v elektronické podobě na oficiálních stránkách ERN. Důležitým zdrojem je též práce Pavla Brandy – Euroregiony v České republice – komparativní analýza⁷. Kromě oficiálních stránek ERN jsou využívána data z webových portálů Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ), OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko, Ministerstva pro místní rozvoj a jeho stránek pro evropské strukturální a investiční fondy a dalších.

³ JEŘÁBEK, M. a kol. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1051-3.

⁴ ZICH, F. (Ed.). *Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2008. ISBN 978-80-7414-092-1.

⁵ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. Praha: Evropská komise, 2000.

⁶ CHVOJKOVÁ, A. a kol. *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007–2013*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o. p. s., 2007. ISBN 978-80-86684-43-7.

⁷ BRANDA, P. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 2009, č. 1, s. 71–101. [online]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=63.pdf.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Přeshraniční spolupráce v rámci EU

ČR se nachází v samotném středu (někdy též nazývaném srdci) Evropy. Svoji polohou se řadí k tranzitním zemím Evropy a sousedí s dalšími čtyřmi státy – SRN, Polskou republikou, Rakouskou republikou a Slovenskou republikou. Přeshraniční spolupráce je bezesporu důležitým bodem v rámci rozvoje evropské integrace a s tématem přeshraniční spolupráce se tak lze setkat v celé řadě diskuzí, stejně jako s tématem regionální politiky. Jelikož je ČR od roku 2004 též součástí EU, podstatnou roli zde sehrává i tzv. regionální politika EU.

Přeshraniční spolupráce a celý evropský integrační proces na sebe váží celá množství nacionálních otázek, které souvisí především s průběhem historických událostí, jež po celá staletí provází evropský kontinent. Převládající diferenciaci na tomto kontinentu může být považována za problém v rámci vývoje evropské integrace. Avšak právě přeshraniční spolupráce má za cíl tento problém řešit, resp. odstraňovat disparity a předsudky jednotlivých národnostních skupin.⁸ Jednou z možností, jak prohlubovat integrační procesy v rámci EU, je tedy přeshraniční spolupráce mezi jednotlivými regiony v pohraničí. Pohraniční region, někdy též označován jako region hraniční či příhraniční, je region, na který určitým způsobem působí hranice, v jejíž bezprostřední blízkosti se nachází.⁹ Dále zde pak existují i tzv. regiony přeshraniční. Tyto regiony jsou složeny z regionů na protilehlých stranách hranice, které spolu navzájem spolupracují. A právě do této skupiny spolupráce lze zahrnout i vznik a práci tzv. euroregionů.¹⁰ V rámci ČR je v dnešní době největší pozornost týkající se této formy přeshraniční spolupráce soustředěna na česko-německou hranici, kde existuje hned několik subjektů typu euroregion.

⁸ ZICH, F. *Nositelé přeshraniční spolupráce na česko-německé hranici*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1999, s. 9–10. ISBN 80-85950-67-7.

⁹ Pohraniční/hraniční/příhraniční region – anglicky Border Region, německy Grenzregion. BRANDA, P. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce. 1. část – Teoretická východiska, úvod do přeshraniční spolupráce*. S. 9. [online]. [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/ED/kniha-final4.pdf>.

¹⁰ Přeshraniční region – anglicky Cross-Border Region, německy Grenzüberschreitende Region. Tamtéž, s. 12.

1.1 Pohraničí

Dodnes neexistuje žádné exaktní vymezení, které by přímo oddělovalo pohraničí od vnitrozemí. V literatuře nalezneme celou řadu pohledů na toto téma, avšak žádná konkrétní kritéria, která by toto vymezení specifikovala, v podstatě nejsou. Na pojem pohraničí lze totiž nahlížet z celé řady vědních oborů a každá z těchto disciplín má stanovena svá vlastní kritéria.¹¹

Jakou definici si tedy z celé řady možností vybrat? Vzhledem k obsahu následující práce vidím jako vhodné vymezení administrativní, které označuje za pohraniční prostor okresy nacházející se při hranicích země. Velmi podstatná je též tzv. subjektivní identifikace obyvatel žijících v daném pohraničí. Samotné vnímání občanů a to, zda se cítí být obyvateli pohraničního regionu, by tedy při definování a především zkoumání pohraničních oblastí nemělo být opomenuto. Existuje ale celá řada dalších vymezení tohoto pojmu, např. historické, kulturní, politické apod.¹² Jako příhodné širší vymezení jsem si vybrala následující definici Q. Kastnera: *„Pohraničí lze charakterizovat jako periferní území s nižší frekvencí kontaktů s centrem ... Jedná se o prostor při hranici dvou státních celků, příp. mocenských bloků, místo konfliktů i spolupráce. Často jde o území znevýhodněné geograficky i ekonomicky. Pohraniční oblasti jsou místy stýkání různých etnik, jazyků a kultur. Jsou prostorem, kde končí platnost jednoho právního řádu a jednoho správního systému.“*¹³

Pohraniční oblasti disponují celou řadou problémů, jmenovat lze např. nedostatečnou infrastrukturu či ne příliš vysokou intenzitu osídlení. Konkrétně právě i české pohraničí je do dnešní doby velmi diferencováno a to především z důvodu nesourodého rozvoje vztahů s přeshraničními sousedy.¹⁴

¹¹ HAVLÍČEK, T. Teoretická východiska. In: JEŘÁBEK, M. a kol. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Academia, 2004, s. 59. ISBN 80-200-1051-3.

¹² Tamtéž, s. 62–63.

¹³ KASTNER, Q. *Osídlování českého pohraničí od května 1945*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1996, s. 10. ISBN 80-85950-19-7.

¹⁴ JEŘÁBEK, M. Úvod do problematiky. In: JEŘÁBEK, M. a kol. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Academia, 2004, s. 18–19. ISBN 80-200-1051-3.

Různorodost pohraničních oblastí v rámci evropského území je dle T. Havlíčka dána následujícími třemi vlivy:

- přírodními podmínkami,
- historií,
- socioekonomickým vývojem.¹⁵

1.2 Přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráci lze specifikovat jako „*souhrn všech administrativních, technických, ekonomických, sociálních a kulturních opatření, směřujících k upevnění a rozvíjení sousedských vztahů mezi oblastmi po obou stranách hranice, obdobně jako k uzavření příslušných smluv k řešení problémů, které v těchto regionech existují, resp. mohou vzniknout*“.¹⁶

Přeshraniční spolupráce se začala rozvíjet po konci druhé světové války, kdy si státy začaly uvědomovat její významnost a to zejména za účelem zlepšování životní úrovně obyvatel, odstraňování hraničních bariér a udržení míru. Již v této době začaly vznikat různá sdružení a přeshraniční struktury, které byly od sedmdesátých let minulého století podporovány např. Asociací evropských hraničních regionů (dále jen AEBR¹⁷), která spolupracovala s Radou Evropy a kontakty budovala také s orgány EU. Od osmdesátých let se přeshraniční spolupráce díky zavedení jednotného evropského trhu ještě více zintenzivnila.¹⁸

¹⁵ HAVLÍČEK, T. Teoretická východiska. In: JEŘÁBEK, M. a kol. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Academia, 2004, s. 76. ISBN 80-200-1051-3.

¹⁶ MATOUŠEK, 1995. cit. In: JEŘÁBEK, M. a kol. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Academia, 2004, s. 78. ISBN 80-200-1051-3.

¹⁷ Z anglického Association of European Border Regions. Někdy též používaná německá zkratka AGEG, Arbeitsgemeinschaft Europäischer Grenzregionen. Asociace byla založena v roce 1971 a jejími členy jsou hraniční a přeshraniční regiony z celé Evropy. Hlavním úkolem této asociace je koordinace a podpora vzájemné spolupráce členských regionů a zastupování jejich zájmů při jednání s orgány národních i nadnárodních organizací. Více informací na oficiálním webu <http://www.aebr.eu/>. Asociace evropských hraničních regionů. *Euroregion Silesia*. [online]. [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-ageg-aebr.

¹⁸ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci. Kapitola A1: Důvody přeshraniční spolupráce*. Praha: Evropská komise, 2000, s. 4–5.

AEBR též stanovila následující principy úspěšné přeshraniční spolupráce:

- partnerství,
- subsidiarita,
- existence společné přeshraniční rozvojové koncepce nebo programu,
- společné struktury na regionální/místní úrovni a vlastní finanční zdroje.¹⁹

Zpočátku se v rámci přeshraniční spolupráce řešily především dílčí problémy (např. týkající se dopravní infrastruktury), v současné době se k rozvoji této spolupráce přistupuje více komplexně a nástrojem se stala tzv. regionální politika. Až do založení AEBR a přijetí Evropské charty hraničních a přeshraničních regionů²⁰ v roce 1981 bylo řešení hraniční problematiky v kompetenci jednotlivých států. Poté se tato problematika dostala do tzv. „hledáčku“ regionální politiky EU.²¹

1.3 Přeshraniční spolupráce v rámci politiky HSS EU

Pojmem politika HSS bývá v dnešní době často označována tzv. strukturální či kohézní politika EU. Její důležitou součástí je pak již výše zmíněná regionální politika EU, která byla v roce 1988 společně s politikou sociální a s částí zemědělské politiky do této politiky integrována. Regionální politika EU je typem politiky, v rámci které orgány EU pouze provádí její koordinaci a veškerými kompetencemi přitom disponují jednotlivé členské státy EU.²² Regionální politiku EU lze definovat jako „soubor cílů,

¹⁹ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci. Kapitola A2: Dosavadní zkušenosti*. Praha: Evropská komise, 2000, s. 3.

²⁰ Anglický název European Charter for Border and Cross-Border Regions. Charta ve své preambuli odkazuje na nepostradatelnost přeshraniční spolupráce, která pomáhá zmírňovat nevýhody pohraničních oblastí v Evropě. Tyto oblasti označuje za stavební kameny a mosty při evropském integračním procesu. Charta byla pozměněna dokumenty z let 1995, 2004 a 2011. Znění celého dokumentu v českém jazyce viz <https://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/a1dc8b478976c2e5802566d7004d532f?OpenDocument>. Nejnovější pozměňující návrh z roku 2011 lze nalézt v anglickém jazyce na http://www.aebr.eu/files/publications/110915_Charta_EN_clean.pdf či v německém jazyce na http://www.aebr.eu/files/publications/110915_Charta_DE_clean.pdf.

²¹ HAVLÍČEK, T. Teoretická východiska. In: JEŘÁBEK, M. a kol. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Academia, 2004, s. 75–81. ISBN 80-200-1051-3.

²² PĚLUCHA, M., J. KOUŘILOVÁ a R. WOKOUN. *Regionální politika EU a v ČR*. S. 25–28.[online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2011/04/RP_Regionalni-politika-EU-a-v-CR.pdf.

*opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů“.*²³

Cíle politiky HSS jsou realizovány prostřednictvím programových období. Ty se uskutečňují v sedmiletých cyklech. Každý členský stát je povinen pro dané programové období vytvořit příslušné programové dokumenty jako jsou např. Národní strategický referenční rámec či Národní rozvojový plán. ČR v současné době začíná své třetí programové období. Tři programová období, kterých se ČR již zúčastnila:

- programové období 2000–2006 (pro ČR 2004–2006, od vstupu do EU),
- **programové období 2007–2013** (stěžejní pro tuto bakalářskou práci),
- programové období 2014–2020.²⁴

Nástroji politiky HSS jsou fondy EU, které by měly přispívat k ekonomické a sociální soudržnosti.²⁵ Fondy lze dělit na fondy strukturální, investiční a ostatní. Příklady fondů:

- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF²⁶),
- Evropský sociální fond (ESF),
- Fond soudržnosti (FS/CF).

Pro přeshraniční spolupráci je nejvýznamnějším fondem ERDF, z něhož je podpora získávána. Vznikl v roce 1974 a slouží především k posílení hospodářství. ERDF financuje především projekty investiční, ale nejenom ty.²⁷

²³ WOKOUN, 2002. cit. In: PĚLUCHA, M., J. KOUŘILOVÁ a R. WOKOUN. *Regionální politika EU a v ČR*. S. 27. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2011/04/RP_Regionalni-politika-EU-a-v-CR.pdf.

²⁴ Fondy EU v ČR. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 2015-02-04]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>.

²⁵ CHVOJKOVÁ, A. a kol. *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007–2013*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o. p. s., 2007, s. 10. ISBN 978-80-86684-43-7.

²⁶ Z anglického European Regional Development Fund.

²⁷ Informace o fondech. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>.

1.3.1 Předvstupní nástroje a programové období 2000–2006

Kandidátské země usilující o vstup do EU měly možnost využívat předvstupních nástrojů EU. ČR mezi tyto země patřila. Cílem těchto nástrojů bylo kandidátům pomoci při zavádění *acquis communautaire*. Jednalo se o následující tři nástroje:

- PHARE – pro projekty vyrovnávající rozdíly v různých oblastech,
- SAPARD – pro zemědělství a rozvoj venkova,
- ISPA – pro životní prostředí a dopravu.²⁸

Pro oblast přeshraniční spolupráce byl důležitý program Phare CBC (Přeshraniční spolupráce) sloužící jako příprava pro účast v Iniciativě INTERREG III. Program Phare CBC se týkal především projektů investičních. Dle hodnocení evropských i národních subjektů byla implementace tohoto programu v ČR úspěšná.

Programové období 2000–2006 zahrnovalo několik cílů a iniciativ. Jednalo se např. o iniciativu EQUAL (oblast trhu práce) či ESPON (sloužící jako monitorovací síť pro evropské územní plánování). Již výše zmíněná iniciativa INTERREG III byla rozdělena do tří částí A–C. Pro přeshraniční spolupráci byla významná část IIIA. V rámci programu INTERREG III bylo alokováno největší množství financí a projekty, které byly v jeho rámci realizovány, se zasloužily významně o rozvoj přeshraniční spolupráce mezi partnery. Pro jednotlivá pohraničí byly vymezeny následující projekty:

- INTERREG IIIA ČR – Bavorsko
- INTERREG IIIA ČR – Polsko
- INTERREG IIIA ČR – Rakousko
- **INTERREG IIIA ČR – Sasko**
- INTERREG IIIA ČR – Slovensko²⁹

²⁸ Předvstupní nástroje. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje>.

²⁹ REISSOVÁ, A. Vliv strukturálních fondů EU na rozvoj přeshraniční spolupráce. In: ZICH, F. (Ed.). *Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2008, s. 69–75. ISBN 978-80-7414-092-1; Iniciativy Společenství. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Iniciativy-Spolecenstvi>.

1.3.2 Programové období 2007–2013

Pro programové období 2007–2013 byly v rámci politiky HSS vymezeny tři základní cíle:

- Cíl 1 – Konvergence
- Cíl 2 – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
- **Cíl 3 – Evropská územní spolupráce**

Pro zpracování této práce je důležitý právě Cíl 3, který podporuje přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráci regionů. V rámci tohoto cíle byly vytvořeny Programy přeshraniční spolupráce, z nichž bylo možno čerpat finanční prostředky. Každý operační program byl dále strukturován na prioritní osy a oblasti podpor. Jednalo se o následujících 9 operačních programů (dále jen OP):

- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko
- **OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko**
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko
- OP Mezuregionální spolupráce
- OP Nadnárodní spolupráce
- Síťový operační program ESPON 2013
- Síťový operační program INTERACT II³⁰

1.3.3 OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko 2007–2013

Na tento OP bylo z ERDF vyčleněno 207,397 mil. €. Na straně české mohly podporu čerpat subjekty z následujících krajů: Karlovarský, Liberecký a Ústecký (úroveň NUTS 3). Projekty podpořené z tohoto OP musely mít prokazatelný

³⁰ Operační programy 2007–2013. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013>.

přeshraniční dopad a musely být realizovány partnery z obou stran hranic. Řídicím orgánem programu v ČR bylo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.³¹

Obr. č. 1: Programové území OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko 2007–2013

Zdroj: Programový dokument Cíl 3/Ziel 3 Programu na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v rámci Cíle „Evropská územní spolupráce“. Ziel 3 – Cíl 3. S. 9. [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: http://www.ziel3-cil3.eu/media/cs/2011-08-10_Programmdokument_genehmigt_9811_CZ.pdf³²

CÍLE OP

- „Zvýšení konkurenceschopnosti a kvality života v pohraničí.“
- „Podpora přeshraniční spolupráce pro strukturální sblížení dotčených regionů na obou stranách hranice.“³³
- „Udržitelný územní rozvoj prostřednictvím realizace společných hospodářských, sociálních a kulturních aktivit.“³⁴

³¹ Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Svobodným státem Sasko a Českou republikou. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace/OP-Sasko-CR>.

³² Znění dokumentu v německém jazyce dostupné z: http://www.ziel3-cil3.eu/media/de/2011-08-10_Programmdokument_genehmigt_9811_DE.pdf.

³³ CHVOJKOVÁ, A. a kol. *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007–2013*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o. p. s., 2007, s. 155. ISBN 978-80-86684-43-7.

³⁴ Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Svobodným státem Sasko a Českou republikou. *Ziel3 – Cíl3*. [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.ziel3-cil3.eu/cs/programm/>.

PRIORITNÍ OSY³⁵

1. Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území (např. rozvoj dopravní infrastruktury či lidských zdrojů, osa zahrnuje též společný fond malých projektů):
 - z ERDF vymezeno 106,203 mil. €.
2. Rozvoj hospodářství a cestovního ruchu:
 - z ERDF vymezeno 54,719 mil. €.
3. Zlepšení situace přírody a životního prostředí:
 - z ERDF vymezeno 34,031 mil. €.
4. Technická pomoc (*„je pomocným nástrojem, který slouží k podpoře a usnadnění implementace ostatních prioritních os operačního programu“³⁶*):
 - z ERDF vymezeno 12,444 mil. €.

1.3.4 Programové období 2014–2020

V rámci nového programového období dochází k několika změnám. Např. k zapojení dalších fondů podpory do struktury či ke snížení počtů cílů ze tří na dva:

- Cíl 1 – Investice pro růst a zaměstnanost
- **Cíl 2 – Evropská územní spolupráce**

I v novém programovém období došlo v ČR k vytvoření několika OP, i když jejich celkový počet se snížil. Uvnitř cíle Evropská územní spolupráce zůstaly zachovány všechny tři směry spolupráce, tedy spolupráce přeshraniční, meziregionální i nadnárodní. V rámci přeshraniční spolupráce zde opět nalezneme i **OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko**. V novém programovém období musí dále jednotlivé členské státy vypracovat tzv. Dohodu o partnerství týkající se čerpání financí z fondů EU.

³⁵ Programový dokument Cíl 3/Ziel 3 Programu na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v rámci Cíle „Evropská územní spolupráce“. Ziel 3 – Cíl 3. S. 32, 71. [online]. [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: http://www.ziel3-cil3.eu/media/cs/2011-08-10_Programmdokument_genehmigt_9811_CZ.pdf.

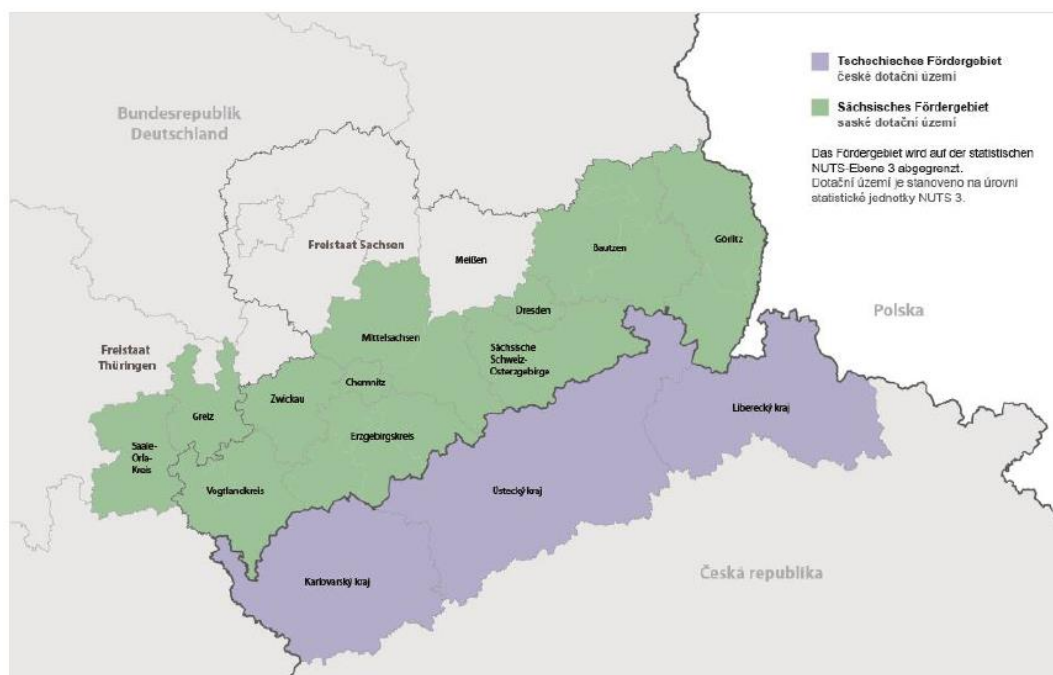
³⁶ CHVOJKOVÁ, A. a kol. *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007–2013*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o. p. s., 2007, s. 157. ISBN 978-80-86684-43-7.

Vypracovaná a českou vládou schválená dohoda byla předložena Evropské komisi, která ji 26. srpna 2014 schválila.³⁷

1.3.5 OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko 2014–2020

Tento OP plynule navazuje na OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko 2007–2013. Podporované území zůstalo na straně české stejné, na straně německé bylo mírně rozšířeno. Národním orgánem na straně české je opět Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Na tento OP bylo z ERDF vyčleněno 157,967 mil. €, což je téměř o čtvrtinu méně než v předcházejícím programovém období.³⁸

Obr. č. 2: Programové území OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko 2014–2020

Zdroj: Program spolupráce SN – CZ 2014–2020 na podporu přeshraniční spolupráce 2014–2020 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v rámci cíle „Evropská územní spolupráce“. *SN – CZ 2020*. S. 12. [online]. [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: http://www.sn-cz2020.eu/Programov%C3%BD_dokument.pdf³⁹

³⁷ Programové období 2014–2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*. [online]. [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Evropska-unie/Kohezni-politika-EU/Kohezni-politika>.

³⁸ Program spolupráce Svobodný stát Sasko a Česká republika 2014–2020. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/OP-Sasko-%E2%80%93-CR>.

³⁹ Znění dokumentu v německém jazyce dostupné z: <http://www.sn-cz2020.eu/Programmdokument.pdf>.

PRIORITNÍ OSY⁴⁰

1. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik:
 - z ERDF vymezeno 15,797 mil. €.
2. Zachování a ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů:
 - z ERDF vymezeno 68,716 mil. €.
3. Investice do vzdělávání, odborné přípravy a odborného výcviku k získávání dovedností a do celoživotního učení:
 - z ERDF vymezeno 27,644 mil. €.
4. Posilování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných stran a přispívání k účinné veřejné správě (osa zahrnuje též společný fond malých projektů):
 - z ERDF vymezeno 36,332 mil. €.
5. Technická pomoc:
 - z ERDF vymezeno 9,478 mil. €.

⁴⁰ Program spolupráce SN – CZ 2014–2020 na podporu přeshraniční spolupráce 2014–2020 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v rámci cíle „Evropská územní spolupráce“. *SN – CZ 2020*. S. 32–34. [online]. [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: http://www.sn-cz2020.eu/Programov%C3%BD_dokument.pdf.

2 Euroregion

Pro pojem euroregion neexistuje žádná jednotná oficiální definice. Obecně lze říci, že se jedná o regionální formu přeshraniční spolupráce v pohraničních oblastech sousedních států v Evropě, která funguje na základě dohod a stanov přeshraničních partnerů. Vznik euroregionů bezpochyby souvisí s dějinami a historickým vývojem pohraničních oblastí, které často doplácely na svoji periferní polohu. V některých zemích můžeme nalézt kromě označení euroregion také např. pouze pojem euroregion. Euroregiony můžeme chápat buď geograficky, tzn. jako území, na kterém se spolupráce odehrává, nebo také institucionálně. Tedy jako organizace, které tuto spolupráci zajišťují a snaží se nejenom o rozvoj životní úrovně svých obyvatel žijících v daném euroregionu.⁴¹ V následujícím textu své práce budu kombinovat obě tato významová pojetí a to vždy v závislosti na konkrétních souvislostech. Ve většině případu se však bude jednat o pojetí institucionální.

Mezi základní cíle euroregionů patří tzv. překonávání hranic. To spočívá zejména v podpoře spolupráce měst, obcí a různých sdružení nacházejících se na území euroregionů. Euroregiony jsou vytvářeny v rámci EU jakožto podpůrný prostředek pro řešení nejrůznějších problémů, které se mohou na území členských států vyskytovat. A to od oblasti kulturní až po oblast sociální či hospodářskou. Základním principem, na kterém je založena spolupráce přeshraničních partnerů, je dobrovolnost.

Sjednocování do euroregionů započalo po konci druhé světové války a to v západní Evropě. Během studené války se zvětšovalo odcizení s východní Evropou a až po pádu železné opony se mohl trend tvorby takovýchto celků začít šířit i do této části.⁴² První euroregiony vznikaly na německo-nizozemské hranici a v současnosti na území Evropy existuje přes 170 euroregionů.⁴³ Větší význam získaly euroregiony v období devadesátých let minulého století, kdy byla vytvořena již výše zmiňovaná

⁴¹ BRANDA, P. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 2009, č. 1, s. 73. [online]. [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=63.pdf.

⁴² Euroregiony. *BusinessInfo*. [online]. Posl. aktualizace 21. 01. 2003. [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html>.

⁴³ Euroregiony v ČR – úvod. *ČSÚ*. [online]. Posl. aktualizace 12. 02. 2007 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/7B0027B57B/\\$File/137205m.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/7B0027B57B/$File/137205m.pdf).

iniciativa INTERREG III jako nástroj „pro překonání nevýhod plynoucích z příhraniční pozice dané oblasti“⁴⁴, která oživila regionální přeshraniční spolupráci.

Základem každého euroregionu jsou většinou obce a města na daném vymezeném území euroregionu. Členy euroregionů mohou být také svazky obcí a měst, kraje, hospodářské komory, firmy, občanská sdružení či obyčejné firmy. Pro správné fungování projektů v rámci euroregionů je též nezbytná existence konkrétního příjemce s vlastní organizační strukturou, který je schopen zajistit korektní způsob průběhu celého funkčního procesu. Struktura a právní forma se samozřejmě v jednotlivých euroregionech v různých zemích liší. Spojuje je však fakt, že jsou stálé, zajišťují si vlastní administrativu, financování a rozhodování.⁴⁵

2.1 Euroregiony v ČR

V současné době nalezneme na území ČR celkem třináct euroregionů. Ty vznikaly zejména během devadesátých let 20. století. Prvním euroregionem, který vznikl na našem území, byl ERN, kterému se budu ve své práci blíže věnovat. ERN byl založen již v roce 1991, tedy ještě před vznikem samostatné ČR. Jako poslední na našem území vznikl Euroregion Silva Nortica a to v roce 2002.⁴⁶

V případě euroregionů na území ČR se nejedná pouze o spolupráci dvou sousedních zemí, ale v některých případech též i o spolupráci stran tří. Jedná se o následující euroregiony: ERN, Euroregion Šumava, Euroregion Pomoraví a Euroregion Beskydy. Největší počet euroregionů se nachází na hranicích se SRN a Polskou republikou. Z přeshraniční spolupráce však není vynechán žádný ze sousedů ČR a spolupráce probíhá i s Rakouskou a Slovenskou republikou. Spolupráce se sousední Slovenskou republikou je však vnímána zejména obyvateli jako méně podstatná.⁴⁷

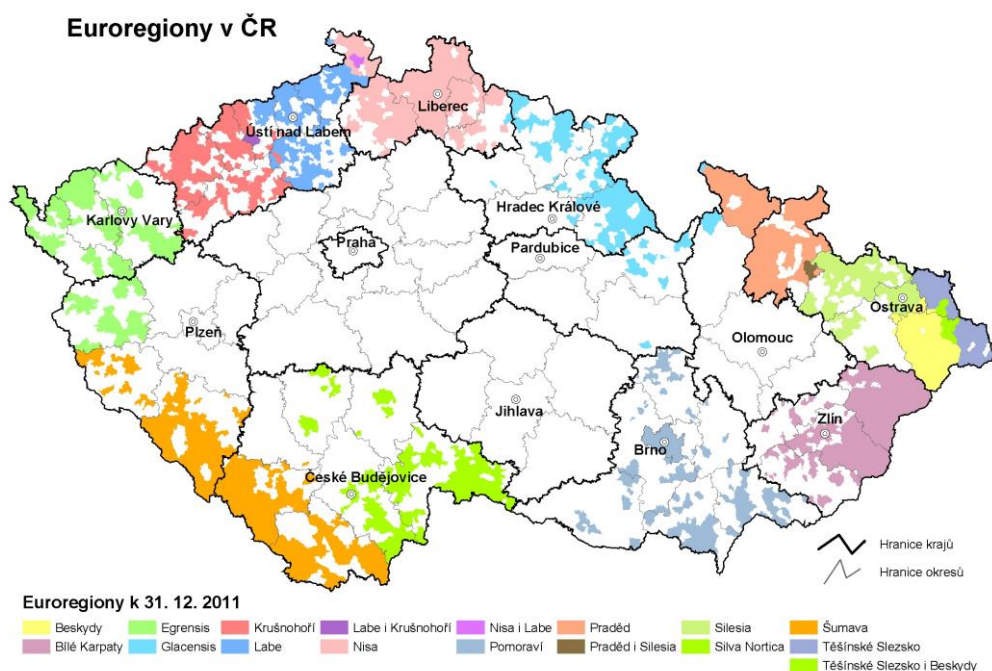
⁴⁴ Iniciativy společenství. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Iniciativy-Spolecenstvi>.

⁴⁵ BRANDA, P. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 2009, č. 1, s. 72–77. [online]. [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=63.pdf.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ MICHELOVÁ, R. Institucionální přeshraniční spolupráce. In: ZICH, F. (Ed.). *Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2008, s. 118–119. ISBN 978-80--7414-092-1.

Obr. č. 3: České části euroregionů

Zdroj: ČSÚ Liberec. [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z:
[http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/130604_euroregiony/\\$File/Euroregiony2011.jpg](http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/130604_euroregiony/$File/Euroregiony2011.jpg)

Z hlediska rozlohy jsou euroregiony v ČR relativně nevyrovnané. Největším euroregionem (posuzujeme-li pouze českou část euroregionů) je Euroregion Šumava s celkovou rozlohou 3 678,1 km². Naopak nejmenší rozlohu zabírá Euroregion Těšínské Slezsko, který má pouhých 763,2 km². Průměrná rozloha jednoho euroregionu v ČR se pohybuje okolo 1 794 km². Z hlediska počtu obyvatel je největší Euroregion Pomoraví s počtem 672 019 obyvatel. Nejméně obyvatel má Euroregion Praděd. Největší počet členských obcí má Euroregion Bílé Karpaty a to 149 obcí. Z hlediska rozlohy se na území ČR dělí euroregiony na velké (V), střední (S) a malé (M). V případě dalších dvou hledisek členění (počet obyvatel a počet obcí v euroregionu) nalezneme ještě čtvrtou skupinu a to euroregiony tzv. velmi velké (VV).⁴⁸

⁴⁸ BRANDA, P. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 2009, č. 1, s. 78–82. [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=63.pdf.

Tab. č. 1: Přehled euroregionů v ČR

Euroregion⁴⁹	Datum vzniku⁵⁰	Partnerský stát	Velikost dle rozlohy/počtu obyvatel/počtu obcí⁵¹
Nisa	21. 12. 1991	Polsko, Německo	V/VV/VV
Labe	24. 06. 1992	Německo	S/V/V
Krušnohoří	18. 12. 1992	Německo	S/S/S
Egrensis	03. 02. 1993	Německo	S/S/M
Šumava	20. 09. 1993	Německo, Rakousko	V/M/V
Glacensis	05. 12. 1996	Polsko	S/S/V
Praděd	02. 07. 1997	Polsko	S/M/S
Těšínské Slezsko	22. 04. 1998	Polsko	M/V/M
Silesia	20. 09. 1998	Polsko	M/S/S
Pomoraví	23. 06. 1999	Rakousko, Slovensko	S/VV/S
Beskydy	09. 06. 2000	Slovensko, Polsko	M/M/S
Bílé Karpaty	30. 07. 2000	Slovensko	V/V/VV
Silva Nortica	28. 05. 2002	Rakousko	S/S/M

Zdroj: BRANDA, P. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 2009, č. 1, s. 74. [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=63.pdf (upraveno dle informací ze stejného zdroje)

České části euroregionů mohou mít právní formu zájmového sdružení právnických osob nebo sdružení obcí. Na základě dohod se zahraničním partnerem (popř. partnery) je poté vytvořen společný euroregion. Tyto dohody však nezakládají právní subjekt a některé euroregiony jako celek tedy nemají právní subjektivitu, jako je tomu u jednotlivých národních částí euroregionu. Euroregiony mají možnost získat

⁴⁹ Zkrácený název, který používá česká strana daného euroregionu.

⁵⁰ Datum vzniku společného subjektu přeshraničních partnerů, nikoli pouze české části euroregionu.

⁵¹ Velikost pouze české části euroregionu. Dle rozlohy (viz údaje z tab. č. 3, s. 79): velké nad 2 200 km², střední 1 500–2 200 km², malé pod 1 500 km². Dle počtu obyvatel (viz údaje z tab. č. 4, s. 80): velmi velké nad 400 000, velké 350 000–400 000, střední 200 000–350 000, malé pod 200 000. Dle počtu obcí (viz údaje z tab. č. 5, s. 81): velmi velké nad 130, velké 90–130, střední 50–90, malé pod 50. BRANDA, P. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 2009, č. 1, s. 78–82. [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=63.pdf.

právní subjektivitu pomocí právního nástroje ESÚS – Evropské seskupení pro územní spolupráci.⁵²

Podmínky pro fungování ESÚS v ČR jsou upraveny českým právním řádem a to konkrétně zákonem č. 154/2009 Sb. (novelizace zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů).⁵³ V rámci EU je vznik ESÚS upraven NAŘÍZENÍM EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 1302/2013 (novelizace nařízení č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci).⁵⁴

Kromě ERN se na česko-saské hranici nachází ještě další tři euroregiony:

- Euroregion Elbe/Labe,
- Euroregion Erzgebirge/Krušnohoří,
- Euroregion (Euroregio) Egrensis.

2.2 Euroregion Neisse-Nisa-Nysa

ERN se nachází v severní části ČR a představuje spolupráci tří evropských států a to ČR, SRN a Polské republiky. Jedná se o nejstarší a vůbec první euroregion, který vznikl na našem území, tehdy ještě na území České a Slovenské Federativní republiky. ERN je dobrovolné zájmové sdružení, které nedisponuje vlastní právní subjektivitou. Byla sice provedena analýza a vypracována studie o možnosti založení ESÚS, avšak další kroky realizovány nebyly. Právní subjektivitu mají tedy i nadále pouze jednotlivé národní části ERN.⁵⁵

První zmínky o vzniku možné spolupráce ve formě euroregionu se na tomto území začaly objevovat již po pádu komunismu na počátku devadesátých let 20. století.

⁵² BRANDA, P. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 2009, č. 1, s. 76–77. [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=63.pdf.

⁵³ Zákon č. 154/2009 Sb. ze dne 7. května 2009, kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se mění další zákony. In: Sbíрка zákonů ČR. 2009. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3461>.

⁵⁴ NAŘÍZENÍ EP A RADY (EU) č. 1302/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). Dostupné také z: <http://www.mmr.cz/getmedia/68d2c883-7464-4507-b57f-fa178e85f3db/1302-Narizeni-o-ESUS.pdf>.

⁵⁵ Struktura. *Euroregion Nisa*. [online]. Posl. aktualizace 13. 03. 2015. [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/index.php?D=246>; Národní části: Regionální sdružení měst a obcí severních Čech – Euroregion Nisa, německý regionální svazek Kommunalgemeinschaft Euroregion Neisse – Sektion BR Deutschland e. V. a polské sdružení Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa.

Se spoluprací započala jako první města Zittau, Görlitz, Bogatynia, Zgorzelec, Liberec a Hrádek nad Nisou. V té době bylo také území dnešního ERN někdy nazýváno též jako „Černý trojúhelník“, a to z důvodu velkého množství problémů, které jednotlivá města nebyla schopna sama bez pomoci řešit.

V případě vzniku ERN se v podstatě jednalo o přirozenou reakci vyplývající také z tehdejší porevoluční atmosféry. Lidé se začali více zajímat o hranice, které se postupně uvolňovaly a jejich touha po svobodě a poznávání všeho nového umožňovala rozkvet spolupráce v pohraničních oblastech. Stejně tak k rozvoji přispěla změna režimu a přechod k demokracii.

Nelze samozřejmě říci, že by vznik nového euroregionu nedoprovázely žádné problémy. Ty se přirozeně po pádu komunistického režimu objevovaly na území celé republiky. U některých problémů (např. nedostatečné infrastruktury v pohraničí) bylo ale hned jasné, že je bude potřeba řešit společně se zahraničními partnery.

Jelikož se jednalo o relativně komplikovaný proces, nemůže být opomenuto, že kromě tří zúčastněných stran se do jednání o vzniku ERN zapojily i další subjekty a také zástupci EU. Průběh vzniku ERN neměl dlouhého trvání a k vytvoření došlo v relativně krátkém časovém období a to na základě principů: parita, rotace, konsensus a rovnocennost.⁵⁶

Obr. č. 4: Logo ERN

Zdroj: *Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/>

2.2.1 Územní rozloha, členové a obyvatelstvo ERN

V následující části textu jsou uvedeny základní informace a údaje týkající se územní rozlohy, členů a počtu obyvatel ERN. Data pocházejí z Ročenky ERN 2011, kterou zpracoval ČSÚ Liberec.

⁵⁶ Euroregion Nisa. *Ročenka Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa 2011*. Liberec: Euroregion Nisa regionální sdružení, Český statistický úřad Liberec, 2011, s. 6. [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/129.pdf>. Dále jen RERN11.

ERN svou rozlohou pokrývá téměř 12 500 km². Česká část má 2 581 km². Členy ERN nejsou pouze obce a města konkrétních okresů. Na území české části jsou to navíc i Krajská hospodářská komora a Sdružení pro Český ráj. Na německé straně pak i Marketing-Gesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien mbH.

A) Česká část ERN zahrnuje okresy:

- Česká Lípa,
- Jablonec nad Nisou,
- Liberec,
- Semily,
- a část obcí a měst z okresu Děčín a Mladá Boleslav.

B) Členové německé části jsou okresy:

- Bautzen,
- Görlitz.

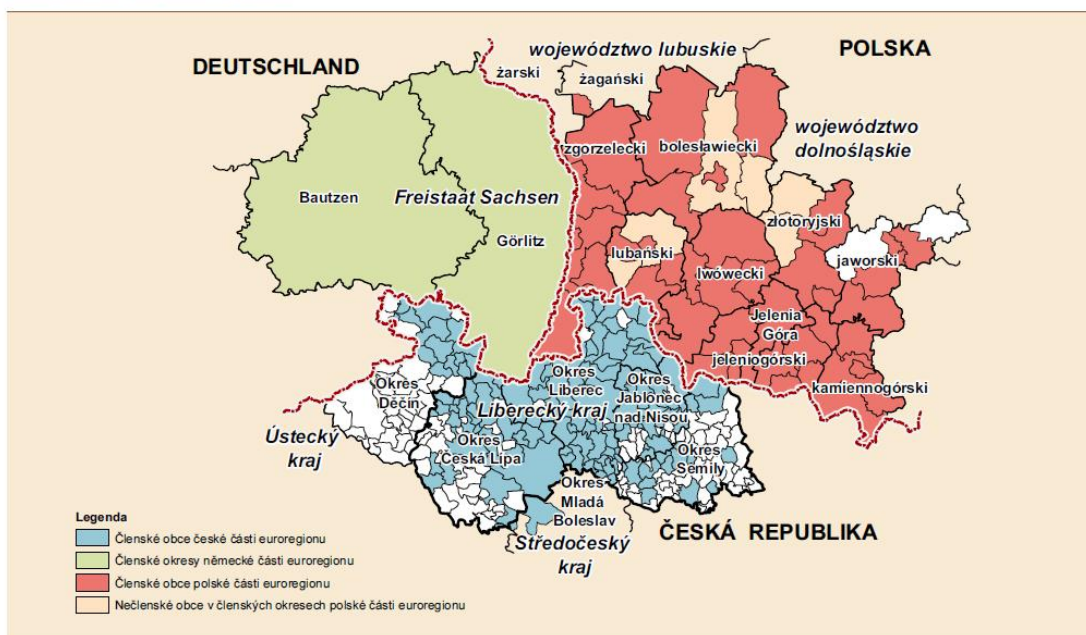
C) Členové polské části jsou okresy (respektive vojvodství):

- bolesławiecki,
- jawórski,
- jeleniogórski,
- kamiennogórski,
- lubański,
- lwówecki,
- złotoryjski,
- zgorzelecki,
- a samostatné město Jelenia Góra.⁵⁷

⁵⁷ RERN11. S. 9. [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/129.pdf>.

Obr. č. 5: Územní vymezení ERN

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa k 31. 12. 2010

Zdroj: RERN11. S. 18. [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/129.pdf>

Pokud se hovoří o celkovém území ERN (všech jeho pohraničních částí), údaje jsou následující: V roce 2010 byl ERN tvořen 307 obcemi. Ze 73 % se jednalo o obce s méně než 5 000 obyvateli. Obce s více jak 10 000 obyvateli jsou zastoupeny necelými 11 %, což čítá přibližně 33 obcí. V případě pouze české části ERN je počet obcí 135 (s méně jak 5 000 obyvateli 87 % obcí).

V roce 2010 žilo na území ERN 1 742 843 obyvatel. Na české části okolo 575 tis., na německé části necelých 600 tis. a na polské části téměř 570 tis. obyvatel. Rozložení obyvatel je tedy relativně přiměřené. Oproti roku 1991, ve kterém byl ERN založen, se však počet obyvatel snížil téměř o 200 tis. a to zejména na německé části.

Ani věkové složení obyvatel se nevyhnulo změnám. Dle statistických údajů i populace v ERN stárne a počet mladistvých se snižuje. Téměř 50 % všech obyvatel tvoří věková skupina v rozmezí 45 až 60 let. Podle projekce vývoje počtu obyvatel se z tohoto důvodu i nadále v ERN počítá s postupným snižováním počtu obyvatel.⁵⁸

⁵⁸ RERN11. S. 21–34. [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/129.pdf>.

2.2.2 Vznik ERN

Mezi tři nejvýznamnější osobnosti, jež se podílely na vzniku ERN, patřili: tehdejší primátor města Liberec pan Jiří Drda, zemský rada Zittau pan Heinz Eggert a vojvoda Jelenia Góry pan Jerzy Nalichowski. Všichni tři muži si uvědomovali složitost budoucích jednání a spolupráce, ale i přesto se rozhodli pro napodobení západní Evropy, kde již několik desítek let euroregiony fungovaly.

V únoru roku 1991 se rozhodli pro konání tzv. „Konference Trojzemí“⁵⁹, která se konala v rozmezí 23. až 25. května 1991 v Zittau. Mezi účastníky konference se objevovaly i významné osobnosti jednotlivých států. Výsledkem této konference bylo vytvoření Memoranda, pomocí něhož byl nastíněn budoucí vývoj spolupráce.⁶⁰ O měsíc později, v červnu téhož roku, byla svolána třístranná pracovní skupina, která vypracovala jakýsi strukturální model a zřídila sekretariát ERN.

28. srpna 1991 došlo na české straně k založení Regionálního sdružení měst a obcí severních Čech – Euroregionu Nisa. První řádné zasedání členů se uskutečnilo v prosinci téhož roku. Na německé straně došlo během dvou zasedání v listopadu a prosinci 1991 k rozhodnutí o založení regionálního svazku Kommunalgemeinschaft Euroregion Neisse – Sektion BR Deutschland e. V. V případě polské strany došlo k založení tamního sdružení až po oficiálním založení ERN a to 30. června 1992, kdy byl založen Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa. Za oficiální datum vzniku ERN je považován 21. prosinec 1991, kdy bylo vydáno základní ustanovení na konstituujícím zasedání v Zittau.⁶¹

2.2.3 Orgány ERN

Mezi základní orgány a grémia ERN patří:

- Rada,
- Prezídium,

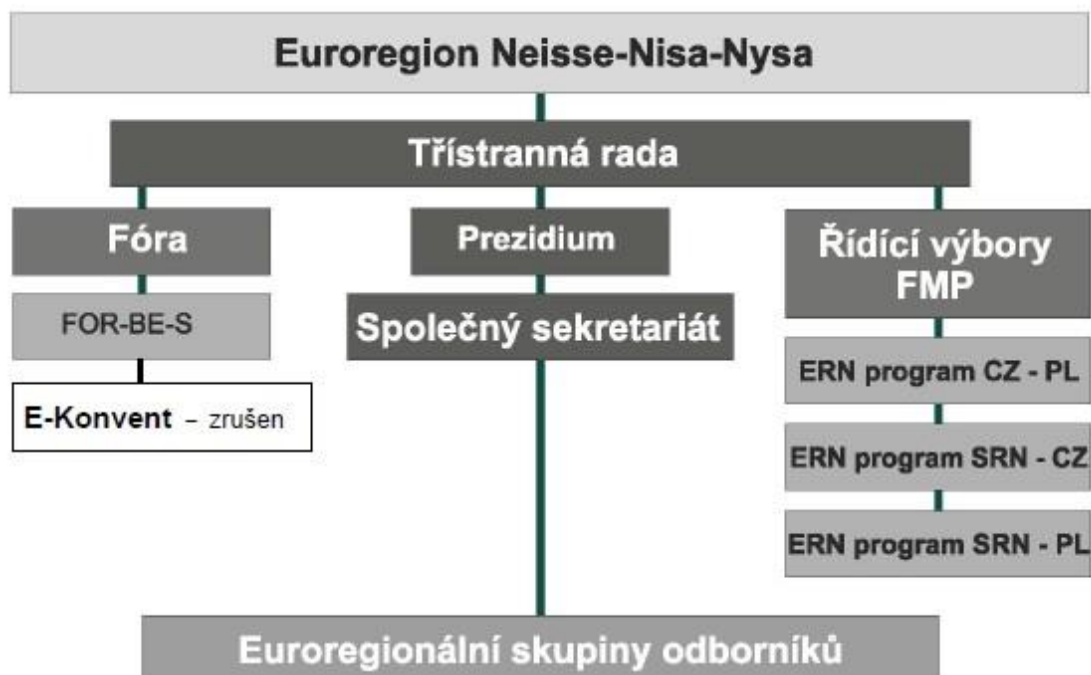
⁵⁹ Někdy také užíváno označení Trojmezí.

⁶⁰ ERN. *ERN - Historie, současnost, vize 1991–1996*. 1. Přepřacované vyd. Liberec: ERN, 1996, s. 8. [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/165.pdf>.

⁶¹ Tamtéž, s. 9; ERN. *ERN – Info listy*. Liberec: ERN, 2003, list 1. [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/55.pdf>.

- Společný sekretariát,
- euroregionální skupiny expertů (EUREX),
- Fórum bezpečnosti.

Obr. č. 6: Modelová organizační struktura ERN

Zdroj: Euroregion Nisa. *ERN – Fakta a vize 1991–2010*. [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/199.pdf> (vlastnoručně upraveno dle nové Rámcové dohody ERN ze dne 15. 05. 2010)

Rada je nejvyšším orgánem ERN a rozhoduje o základních aktivitách. Zároveň však i kontroluje, zda jsou přijatá rozhodnutí plněna. Počet členů Rady je dán jednacím řádem a Rada zasedá alespoň jednou ročně. Rozhodovacím orgánem, který zastupuje Radu mezi jejími zasedáními, je Prezidium. To tvoří předsedové či prezidenti jednotlivých členských stran.

Administrativu a koordinaci zajišťuje Společný sekretariát, který je tvořen konsíliem tří sekretářů zastupujících jednotlivé strany. Sídlo Společného sekretariátu je v Liberci. K řešení společných problémů byly vytvořeny tzv. odborné pracovní skupiny neboli euroregionální skupiny expertů, pro které je užívána zkratka EUREX. Existuje hned několik takovýchto pracovních skupin, jež zpracovávají projekty v rámci jejich oboru (např. ochrana životního prostředí, doprava, cestovní ruch, atd.).

Do roku 2010 existovala dvě fóra ERN – Euroregionální Konvent a Fórum bezpečnosti, která byla svolávána za účelem výměny informací a prosazování důležitých záměrů. Euroregionální Konvent byl pro svoji neaktivitu v roce 2010 zrušen. Dnes tedy funguje pouze Fórum bezpečnosti pro území ERN, pro které je využívána zkratka FOR-BE-S a které bylo založeno v roce 2003 s cílem koordinovat spolupráci „za účelem udržení a zvýšení bezpečnosti a pořádku“.⁶²

2.2.4 Základní orgány české části ERN

Dle stanov Euroregionu Nisa⁶³ má česká část ERN následující orgány:

- valná hromada,
- rada,
- kancelář.

Valná hromada je nejvyšším orgánem. Zasedání se uskutečňuje minimálně jednou ročně. Jednotliví členové valné hromady jsou zastupováni svými statutárními orgány. Valná hromada mimo jiného také schvaluje rozpočet sdružení.

Rada je orgánem výkonným a plní úkoly stanovené valnou hromadou. V čele rady je předseda, který je zároveň statutárním zástupcem Euroregionu Nisa. Celkový počet členů stanovuje valná hromada. Zasedání rady se koná nejméně čtyřikrát do roka.

Kancelář je zřizována radou a to především za účelem plnění administrativy. V čele kanceláře je jednatel, v ČR v současné době Ing. Jaroslav Zámečník, který je zároveň členem Společného sekretariátu ERN.⁶⁴

⁶² Rámcová dohoda Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Sychrov, 15. 05. 2010. [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/148.pdf>.

⁶³ Regionální sdružení měst a obcí severních Čech – Euroregion Nisa – česká strana ERN.

⁶⁴ Stanovy Euroregionu Nisa. Liberec, 24. 04. 2009. [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/151.pdf>.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Metodika práce

Praktická část mé práce by měla přispět k potvrzení či vyvrácení mnou výše stanovených dvou hypotéz. Informace pro tuto část práce jsem se rozhodla získat především na základě provedení vlastního kvalitativního výzkumu, v rámci něhož jsem využila přístupu případové studie. Přístup případové studie spočívá v důkladném prozkoumání jednoho či několika málo konkrétních případů, nikoli v získání omezeného množství informací od co možná největšího počtu jedinců. Jedná se tedy o podrobný popis a rozbor, kdy cílem je komplexní porozumění danému případu či případům.⁶⁵

V této části práce jsem se tedy blíže zaměřila na FMP ERN, dále na sedm konkrétních přeshraničních partnerství a na projekty uskutečněné mezi těmito přeshraničními partnery, které byly v programovém období 2007–2013 podpořeny z FMP ERN na česko-německé hranici.⁶⁶ Informace týkající se čtvrté kapitoly FMP ERN jsou čerpány především z dokumentu SRD Cíl 3⁶⁷, z PPD⁶⁸ a informačních materiálů vydaných ERN a také ze dvou neformálních rozhovorů⁶⁹, které jsem zrealizovala se zástupci z ERN. S vedoucí FMP paní Mgr. Evou Hájkovou z české části ERN a s paní Soňou Vastlovou, koordinátorkou projektů FMP na straně německé.

Informace ohledně přeshraničních partnerství a jednotlivých projektů v páté kapitole práce jsem se rozhodla získat na základě rozhovorů s koordinátory jednotlivých

⁶⁵ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2008, s. 101–102. ISBN 978-80-7367-485-4

⁶⁶ Seznam všech podpořených projektů v tomto období a další bližší informace k těmto projektům dostupné na oficiálních stránkách ERN. Dostupné z: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=695>.

⁶⁷ SRD Cíl 3. [online]. Verze ze dne 08. 12. 2012. Dostupné z: http://www.neisse-nisa-nysa.org/fileadmin/documents/fonds/de-cz/Dokumente/realiza%C4%8Dn%C3%AD_dokument_020812_final.pdf. Znění dokumentu v německém jazyce dostupné z: http://www.neisse-nisa-nysa.org/fileadmin/documents/fonds/de-cz/Dokumente/2012-02-08__UD__KPF__SN-TR_angepasste_Fassung__final_.pdf.

⁶⁸ PPD. [online]. Verze 14. Posl. aktualizace 10. 12. 2012. Dostupné z: http://www.neisse-nisa-nysa.org/fileadmin/documents/FMP-p%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka_pro_p%C5%99%C3%ADjemce_verze_prosinec_2012.doc.

⁶⁹ „*Neformální rozhovor se spoléhá na spontánní generování otázek v přirozeném průběhu interakce.*“ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2008, s. 175. ISBN 978-80-7367-485-4.

projektů. Jednalo se o tzv. rozhovory pomocí návodu.⁷⁰ Pro koordinátory jsem si připravila seznam témat a otázek⁷¹, na které bych ráda v rámci rozhovoru získala odpovědi. Při samotných rozhovorech se pak nepostupovalo přesně dle pořadí otázek. Koordinátoři projektů měli volnost se o projektu rozhovořit dle vlastního uvážení a jednotlivé otázky ze seznamu sloužily především jako doplňující prostředek, který udržoval zaměření rozhovoru požadovaným směrem.

Otázky pro rozhovor jsem vytvářela na základě vlastních stanovených hypotéz. Dále jsem je strukturovala do dvou ucelených částí. První část se věnovala výhradně konkrétnímu projektu přeshraničních partnerů a druhá byla zaměřena na spolupráci přeshraničních partnerů všeobecně. Část věnující se konkrétnímu projektu obsahovala následující tematické okruhy:

- základní informace o projektu,
- příprava a zahájení projektu,
- obsah a průběh projektu,
- výsledky a zhodnocení projektu.

Co se týká zahájení spolupráce s koordinátory, nejdříve jsem je elektronickou korespondencí kontaktovala a požádala o možnou spolupráci. Výběr jednotlivých přeshraničních partnerů a jejich projektů jsem uskutečňovala na základě následujících kritérií:

1. Dané projekty musely být z **různých oblastí činností** spolupráce. Spolupráce partnerů v oblasti kultury, sportu, cestovního ruchu, regionálního rozvoje, vzdělávání – mateřských škol, hasičů, ochrany životního prostředí apod.
2. Projekty soustředující se na **různé cílové skupiny** včetně skupin věkových, tzn. od dětí až po seniory.
3. Projekty **větších partnerů** (obce a města) i projekty **menších** subjektů jako jsou např. mateřské školy či neziskové organizace.

⁷⁰ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2008, s. 174–175. ISBN 978-80-7367-485-4.

⁷¹ Viz příloha č. 2.

4. Posledním kritériem byla také vzdálenost subjektů od mého bydliště z důvodu plánovaných osobních setkání. Výběr byl proto omezen na **okresy Jablonec nad Nisou a Liberec**.

Na základě těchto kritérií jsem se rozhodla pro navázání kontaktu s následujícími sedmi subjekty:

1. **Město Lučany nad Nisou** (německý partner – obec Neschwitz).
2. **TJ Bižuterie, o. s. Jablonec nad Nisou** (německý partner – MSV Bautzen 04 e. V.).
3. **Mateřská škola Lovecká – Pampeliška, Jablonec nad Nisou** (německý partner – Ki-ta Knirpsenland, Oderwitz).
4. **Venkovský prostor o.p.s.** (německý partner – Christlich-soziales Bildungswerk Sachsen e. V.).
5. **Liberecký tenisový klub** (německý partner – město Zittau).
6. **Statutární město Liberec** (německý partner – město Zittau).
7. **Statutární město Jablonec nad Nisou** (německý partner – město Bautzen).

Po kladném vyjádření koordinátorů jsem je požádala o termín osobního setkání pro realizaci rozhovoru a zároveň jsem jim zaslala návrh seznamu otázek. Osobní rozhovory probíhaly dle časových možností koordinátorů a to v rozmezí od 17. února 2015 do 2. dubna 2015. Po uskutečnění rozhovorů jsem získané informace vyhodnotila, shrnula do jednotlivých podkapitol a využila pro potvrzení či vyvrácení svých hypotéz v závěru této práce.

4 Fondy malých projektů ERN 2007–2013

V rozpočtovém období 2007–2013 se ERN podílel na třech programech. Na území hranice česko-saské se jednalo o OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko. Na území hranice s Polskou republikou se jednalo o dva programy, a to OP Přeshraniční spolupráce Sasko – Polsko a OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko.

Na základě cílů posilovat spolupráci mezi občany a jejich sounáležitost s daným regionem a též překonávat rozvojové problémy v něm jsou vytvářeny FMP. Jelikož se ERN skládá ze tří přeshraničních partnerů, nalezneme zde též tři tyto fondy: FMP ČR – Sasko, FMP ČR – Polsko a FMP Sasko – Polsko. Pro území ČR jsou však, jak je již z názvů patrné, důležité první dva fondy. Jelikož se ve své práci hodlám soustředit na projekty na česko-saské hranici uskutečněné v období 2007–2013, rozvedu zde FMP ČR – Sasko a podmínky pro toto období. FMP ČR – Polsko stejně jako některé podmínky pro nové období 2014–2020 se totiž mohou v některých bodech odlišovat.

4.1 FMP ČR – Sasko 2007–2013

FMP na česko-saské hranici byl vytvořen jako podpora subjektům v česko-saském pohraničí. FMP je součástí velkých projektů v rámci OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko a jeho spravování je prováděno společně českou a německou stranou. Celkovou zodpovědnost za projekt však nese strana německá, která je nositelem tohoto projektu. V rámci tohoto projektu byl též vytvořen společný Sekretariát FMP.⁷²

Splnění výše jmenovaných cílů, mezi které lze ještě dále přiřadit např. zlepšení kvality života na hranicích či podpora zakládání a rozvoje spolupracujících systémů na obou stranách hranice, je dosahováno prostřednictvím poskytovaných dotací.

Základní podmínkou pro poskytnutí takovýchto dotací je samozřejmě to, že projekty musí být realizovány společně se zahraničním partnerem. Nelze tedy požádat

⁷² Kontakty. *Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=60&L=1>.

o dotace v rámci FMP bez zajištěného zahraničního spoluúčastníka na projektu. Dále musí být také prokázán tzv. přeshraniční efekt. V případě opakujících se projektových aktivit je též nutná určitá míra inovace daného projektu. Při realizaci projektu musí být dodržena alespoň dvě z následujících kritérií:⁷³

- společné plánování,
- společná realizace,
- společné financování,
- společný personál.

4.1.1 Žadatelé

O dotace v rámci FMP mohou žádat právnické osoby veřejnoprávní, ale i soukromoprávní. Žádat o podporu a dotace v rámci FMP mohou následující subjekty:

- komunální samospráva, tj. obce a města (a jejich organizační složky a svazky),
- kraje,
- neziskové organizace:
 - obecně prospěšné organizace,
 - spolky, svazy a nadace,
 - církve a církevní společenství,
- vzdělávací instituce – školy.

Žádat naopak nemohou jednotlivci, politické strany a ziskové organizace, s výjimkou organizací, které byly zřízeny a které vlastní město. Základní podmínkou pro získání dotace z FMP jsou sídla partnerů, jež se musí nacházet v tzv. dotačním území. Tedy na území již výše zmíněných českých a německých okresů ERN.⁷⁴

⁷³ SRD Cíl 3. S. 8. [online]. Verze ze dne 08. 12. 2012. [cit. 2015-03-11]; PPD. S. 3. [online]. Verze 14. Posl. aktualizace 10. 12. 2012. [cit. 2015-03-11].

⁷⁴ SRD Cíl 3. S. 5. [online]. Verze ze dne 08. 12. 2012. [cit. 2015-03-11]; PPD. S. 3. [online]. Verze 14. Posl. aktualizace 10. 12. 2012. [cit. 2015-03-11]; Rozhovory se zástupci ERN.

4.1.2 Podporované aktivity

Aktivity, které mohou být v rámci FMP podporovány, musí mít, jak jsem se již zmínila, tzv. přeshraniční efekt. Tzn., že musí prospívat společnému dotačnímu území. Místo realizace se musí též nacházet na tomto území.

Mezi typické projekty, které bývají často dotovány, se řadí zejména projekty škol, aktivity sportovních spolků či aktivity v rámci cestovního ruchu. Jedná se zejména o tyto konkrétní činnosti:

- semináře, konference, informační akce,
- setkávání občanů (tzv. people to people), prezentace, soutěže, výměny skupin,
- tvorba informačních materiálů,
- projekty práce s veřejností,
- studie (nutné oboustranné financování).

Mezi nepodporované aktivity patří např. čistě jazykové kurzy, jednostranně financované studie, jednojazyčné publikace či politické aktivity.⁷⁵

4.1.3 Řídící výbor a průběh žádosti

Na území české strany je Řídící výbor (dále jen ŘV) shodný jak pro česko-saský, tak i česko-polský program a skládá se z pěti osob. Strana německá má též pět osob a na rozhodování se tedy celkem podílí osob deset.

Jelikož nositelem česko-saského FMP je německá strana, zasedání ŘV na česko-saské hranici probíhají vždy v Sasku a to konkrétně v městě Zittau. ŘV schvaluje projekty a rozdělení finančních prostředků na tyto projekty. Než se však návrh projektu dostane na jeho zasedání, prochází přes Sekretariát FMP.

Jednotliví žadatelé se mohou na Sekretariátu FMP zdarma informovat a také zdarma konzultovat své plány ohledně přípravy projektu. Zde poté předkládají své

⁷⁵ SRD Cíl 3. S. 4. [online]. Verze ze dne 08. 12. 2012. [cit. 2015-03-12]; PPD. S. 3–4. [online]. Verze 14. Posl. aktualizace 10. 12. 2012. [cit. 2015-03-12]; Rozhovory se zástupci ERN.

projektové žádosti.⁷⁶ V elektronické podobě, ale i písemně. Spolu s žádostí je nutné předložit i celou řadu dalších dokumentů a dokladů. Např.:

- prohlášení o souhlasu se zpracováním dat,
- čestné prohlášení,
- výpis z registru ekonomických subjektů,
- podrobný finanční plán a další.⁷⁷

Každý návrh projektů je před prezentováním na zasedání ŘV tzv. obodován Sekretariátem FMP. Pokud projekt obdrží od 60 do 100 bodů, může být dále hodnocen na zasedání ŘV. Minimum bodů, které tedy musí získat v tomto stádiu, je 60. Hodnotí se např.:

- zdůvodnění a stručný popis projektu,
- inovativnost projektu, jeho přidaná hodnota,
- možnosti dosažení plánovaných cílů,
- trvalost přeshraniční udržitelnosti projektu,
- míra přeshraničního dopadu,
- rozpočet, apod.

V případě, že projekt získá více jak 60 bodů, rozhoduje se o jeho další existenci na zasedání ŘV. V případě česko-saských projektů existují dvě varianty výsledků jednání. Projekt je buď schválen a přijat nebo odmítnut. Rozhodnutí ŘV je poté konečné a nelze ho změnit. Žadatel následně obdrží výzvu k uzavření smlouvy o financování. V ní se nachází veškeré podmínky, za kterých bude projekt realizován. Případné změny této smlouvy jsou možné a závisí poté na tom, zda se jedná o změny nepodstatné či

⁷⁶ Projektová žádost je základním dokumentem, který je nutno vyplnit, pokud se partneři rozhodnou požádat o dotace z FMP. Každá žádost je vyplňována dvojazyčně, v tomto případě tedy česky a německy. Na úvodních stranách nesmí chybět označení a sídla subjektů, které o financování žádají, a kontakty na příslušné osoby zodpovědné za realizaci projektu. Dále také všeobecné údaje o projektu jako jsou: název projektu, dotační období či např. zda se jedná o projekt nový, pokračující nebo následný. V žádosti dále nesmí chybět shrnutí obsahu a detailní popis plánovaného projektu, místo jeho realizace, doba realizace, rozsah přeshraniční spolupráce, koncept realizace projektu, finanční plán či např. prospěšnost spolupráce.

⁷⁷ PPD. S. 5. [online]. Verze 14. Posl. aktualizace 10. 12. 2012. [cit. 2015-03-14].

podstatné. Nepodstatné se pouze písemně oznamují Sekretariátu FMP, kdežto ty podstatné vyžadují jeho schválení.⁷⁸

4.1.4 Dotace

Termíny zveřejňované Sekretariátem na podávání žádostí o dotace nejsou závazné, ale pouze doporučující. O dotace v rámci programového období 2007–2013 bylo možno žádat do konce roku 2013, a to průběžně během celého dotačního období. Rozhodování o schválení projektů zpravidla probíhá čtyřikrát do roka.

Subjekty na česko-saské hranici se mohou dohodnout, zda budou využívat jednostranného či dvoustranného financování projektu. V případě jednostranného financování o dotace žádá pouze jeden z partnerských subjektů ve svém státu. Maximální finanční částka dotace může činit 15 000 €. V případě, že si subjekty zvolí druhou variantu, žádají o financování jak v ČR, tak i na německé straně. V tomto případě může finanční částka dosáhnout až 22 500 €. Pro nové období 2014–2020 je plánována změna a to zrušení možnosti dvoustranného financování.

Výše potřebných financí záleží též na velikosti projektu. Výše zmíněných maximálních částek je dosahováno zejména u větších projektů, které jsou dražší a pohybují se v této finanční hladině. Většina malých projektů se k této hranici zpravidla nepřiblíží.

Dotace jsou poskytovány ve výši 85 % ze 100 % uznatelných celkových výdajů projektu. Propláceny jsou zpětně po ukončení projektu a po splnění všech stanovených podmínek a řádném vyúčtování a předložení požadovaných dokumentů. V případě česko-saského programu je to zpravidla přibližně do tří až čtyř měsíců. Celková výše dotace nemusí v konečné fázi činit celých 85 %. Konečná výše se stanovuje na základě prokázaných a schválených způsobilých výdajů. Ty schvaluje Sekretariát FMP. Nikdy však přidělená výše finančních prostředků nepřesáhne oněch 85 %.

Žadatelé tedy musí dopředu počítat s vlastním předfinancováním projektu. Tento, pro některé subjekty podstatný problém, pak řeší např. půjčkami od měst či obcí. Vyplácení dotací probíhá po ukončení projektu a též po jeho kontrole. Tu provádí, jakožto nositel projektu FMP, Sekretariát FMP německé části ERN. Sekretariát FMP

⁷⁸ SRD Cíl 3. S. 12–15. [online]. Verze ze dne 08. 12. 2012. [cit. 2015-03-14]; PPD. S. 6–7. [online]. Verze 14. Posl. aktualizace 10. 12. 2012. [cit. 2015-03-14]; Rozhovory se zástupci ERN.

kontroluje zejména Závěrečnou zprávu o realizaci projektu a Žádost o platbu. Tuto žádost jsou subjekty povinny doložit do tří měsíců po ukončení realizovaného projektu.

Na základě úspěšné kontroly vyplácí Saská rozvojová banka (SAB) peněžní částku a to v příslušné měně, která je shodná pro všechny dotace v rámci EU – € (euro). Pokud jsou při kontrole nalezeny nějaké formální nedostatky a chyby, je žadatel požádán o jejich úpravu. V případě nedostatků v rozporu se skutečností může dojít ke snížení přiděleného grantu.⁷⁹

4.1.5 Publicita

Publicita je nezbytnou součástí každého realizovaného projektu, který je podpořen z finančních prostředků EU. Různé typy projektů vyžadují různé druhy publicity. Výdaje na publicitu jsou samozřejmě způsobilým výdajem projektu. V případě česko-saské spolupráce v rámci ERN to jsou:⁸⁰

- symbol EU a odkaz na EU – „Evropská unie“,
- odkaz na ERDF – „Evropský fond pro regionální rozvoj“,
- odkaz na přínos intervence Společenství za použití následujícího znění: "Investice do vaší budoucnosti",
- logo Programu Cíl 3 2007–2013,
- logo ERN.

Obr. č. 7: Symbol EU

Europäische Union
Evropská unie

Zdroj: Publicita na úrovni projektu. *Ziel 3 – Cíl 3*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://www.ziel3-cil3.eu/media/de_cs/grafiken/EU_tsch_gr_rgb_72dpi.jpg

⁷⁹ SRD Cíl 3. S. 9, 15, 16. [online]. Verze ze dne 08. 12. 2012. [cit. 2015-03-15]; PPD. S. 4–6, 10–11, 18–19. [online]. Verze 14. Posl. aktualizace 10. 12. 2012. [cit. 2015-03-15]; Rozhovory se zástupci ERN.

⁸⁰ Publicita na úrovni projektu. *Ziel 3 – Cíl 3*. [online]. Posl. aktualizace 23. 08. 2012. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.ziel3-cil3.eu/cs/oeffentlichkeit/projektebene/index.jsp>.

Obr. č. 8: Logo ERDF

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

Zdroj: Publicita na úrovni projektu. *Ziel 3 – Cíl 3*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://www.ziel3-cil3.eu/media/de_cs/grafiken/EFRE_tsch_gr_rgb_72dpi.jpg

Obr. č. 9: Logo Programu Cíl 3 ČR – Sasko 2007–2013

Zdroj: Publicita na úrovni projektu. *Ziel 3 – Cíl 3*. [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://www.ziel3-cil3.eu/media/de_cs/grafiken/Logo_Ziel-3.jpg

4.2 Odlišnosti FMP ČR – Polsko 2007–2013

FMP na česko-polské hranici (stejně jako FMP na česko-saské hranici) byl též vytvořen jako podpora subjektům v pohraničí. Pomáhá překonat jejich specifické rozvojové problémy. Cíle obou FMP jsou v podstatě totožné. Rozdíly ovšem nalezneme např. v následujících bodech:⁸¹

1. Oficiální název česko-polského FMP – Fond mikroprojektů ERN.
2. Územní vymezení pro poskytování dotací – pouze česká a polská část ERN.
3. Průběh žádostí – při schvalování projektů zde existuje možnost, že je projekt schválen tzv. s výhradou (např. s redukcí rozpočtu).
4. Výše dotací – minimální částka financování je 2 000 € a maximální částka 30 000 €. Je zde ještě podmínka, že v případě malých projektů mohou celkové způsobilé výdaje činit maximálně částku 60 000 €.
5. Odlišná loga publicity.

⁸¹ ERN. *Program Fondu mikroprojektů Euroregionu Nisa*. S. 2, 12–14. [online]. [cit. 2015-03-16]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/198.pdf>; Rozhovory se zástupci ERN.

5 Případové studie – spolupráce přeshraničních partnerů, projekty podpořené z FMP ERN

5.1 Město Lučany nad Nisou a obec Neschwitz

Město Lučany nad Nisou leží na úpatí Jizerských hor a první písemná zmínka o obci pochází z roku 1623.⁸² Obec Neschwitz je německo-srbská obec nacházející se v Horní Lužici nedaleko města Bautzen a první písemné zmínky o této obci pochází z roku 1268.⁸³ Partnerství mezi městem Lučany nad Nisou a obcí Neschwitz však nesahá příliš daleko do minulosti. Současná spolupráce obcí je založena na smlouvě o partnerství a spolupráci, která byla podepsána v roce 2013. Do té doby město Lučany nad Nisou nemělo žádného partnera v rámci německého pohraničí. Prvotním popudem přeshraniční spolupráce však nebyla spolupráce obcí všeobecně, ale partnerství Sborů dobrovolných hasičů (dále jen SDH) v těchto obcích. Teprve poté následoval přechod ke spolupráci obcí všeobecně. Obec Neschwitz hledala vhodného partnera na české straně, se kterým by mohla navázat spolupráci a díky osobním kontaktům mezi jinými přeshraničními partnerskými obcemi byl kontaktován SDH v Lučanech nad Nisou.

Obě partnerské strany se na spolupráci podílí zhruba stejným dílem a nelze říci, že by jedna ze stran byla v rámci spolupráce aktivnější. Obce i jednotlivá sdružení či spolky se navzájem informují o konání různých akcí, na kterých by svého přeshraničního partnera rády uvítaly.

Informace pro svou práci jsem získala z rozhovoru s koordinátorem níže popsaného projektu panem Petrem Máslem. Rozhovor se uskutečnil dne 17. února 2015.

⁸² Historie města. *Lučany*. [online]. [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.lucany.cz/mesto/historie/>. Oficiální webové stránky města dostupné z: <http://www.lucany.cz/>.

⁸³ Geschichte. *Neschwitz*. [online]. [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.neschwitz.de/gemeinde-geschichte.php>. Oficiální webové stránky obce dostupné z: <http://www.neschwitz.de/>.

5.1.1 Projekt – Spolupráce dobrovolných hasičů Lučany a Neschwitz

Jednalo se o jednostranně financovaný projekt, jehož nositelem se stalo město Lučany nad Nisou. Projekt probíhal od listopadu 2013 do června 2014. Přeshraničním partnerem projektu byla již výše zmíněná hornolužická obec Neschwitz. Jednalo se o první společný projekt partnerů uskutečněný v rámci FMP ERN, který byl zaměřen především na spolupráci dobrovolných hasičských sborů. Do projektu byly zapojeny ale i jiné cílové skupiny, např. sportovní kluby obou obcí či děti ze znevýhodněného prostředí.

S nápadem realizace projektu sice přišla strana německá, ale jak již bylo řečeno, realizátorem projektu se stala strana česká. Žádost o projekt byla podávána na konci programového období, takže celková příprava byla realizována v relativně krátkém časovém rozmezí. Žádost a plánování jednotlivých aktivit měl na starosti koordinátor české strany pan Petr Máslo. I dle jeho osobního názoru se jedná o nejnáročnější část projektu. Samotná realizace projektu není tak časově náročná jako sama příprava žádosti. Při vypracovávání žádosti bylo využito služeb poradenského subjektu v oblasti dotací.

V rámci projektu byla splněna povinná publicita, která zde probíhala formou tvorby dvojjazyčného průvodce, jenž obsahoval informace o historii lučanského hasičského sboru i všeobecné informace o obci samotné, či formou uveřejnění informací o spolupráci v místních zpravodajích.

Projekt zahrnoval tři základní česko-německé akce, ale i řadu dalších setkání účastníků projektu. První akce proběhla na podzim roku 2013 na hasičské základně v nedalekém Jablonci nad Nisou. Jednalo se o odborný výcvik hasičů v tzv. protiplynovém polygonu⁸⁴. Na jaře roku 2014 proběhlo další setkání v obci Neschwitz s programem připraveným německou stranou. Třetí závěrečná událost proběhla v červnu 2014 a to k oslavě 145. výročí založení SDH Lučany nad Nisou. Dle slov koordinátora projektu se jednalo o akci jak nejnáročnější na samotnou přípravu, tak finančně nejnákladnější. Zároveň se tato akce stala zřejmě nejúspěšnějším bodem celého projektu. Jednalo se o několikadenní návštěvu zástupců německé strany města Lučany nad Nisou. Program zahrnoval poznávání místního okolí a také např. rozdávání vyznamenání členům SDH či společná posezení. Projektu se zúčastnilo

⁸⁴ Jakési bludiště s překážkami, s kterými se hasiči mohou při své práci setkat a které musí překonat.

zhruba čtyřicet zástupců z každé národní strany. Nad rámec projektu v daném období došlo dále k několika jiným setkáním a společným aktivitám financovaných z vlastních zdrojů obcí.

Jedním z důvodů pro zrealizování projektu bylo získání nových znalostí a zkušeností v oblasti společného výcviku hasičů z obou obcí. Hlavních cílů projektu bylo samozřejmě více, od navázání kontaktů a prohloubení spolupráce v oblasti spolupráce hasičů až po rozvoj v jiných oblastech. K projektu byli přizváni účastníci z jiných oblastí, např. místní sportovci, myslivecké sdružení či místní základní škola a kulturní komise.

Jazykovou komunikaci pomáhali zajišťovat tlumočníci. Po bližším poznání se účastníků navzájem již tlumočnicků nebylo potřeba pro každý rozhovor. Projekt byl zahájen i ukončen v plánované termíny a proběhl bez problémů či nenadálých změn. Stanovených cílů a efektů bylo dosaženo a spokojenost z realizovaného projektu panuje dodnes na obou stranách hranice, což vyplývá i z pokračující spolupráce partnerů mimo rámec projektu.

5.1.2 Spolupráce do budoucna

V současné době partneři dále spolupracují a to nejenom v rámci SDH. Společně začaly spolupracovat i školky obou obcí, sportovní kluby, kulturní komise či myslivecká sdružení. Jednotlivé strany mezi sebou udržují trvalý kontakt a do budoucna se určitě nebrání realizaci dalších projektů.

Úvahy v rámci pokračování spolupráce SDH jsou nyní směřovány spíše na projekty tvrdé nežli měkké, jež jsou podporovány v rámci Fondu velkých projektů ERN. Díky podpoře z tohoto Fondu by byla možná např. výstavba hřiště v Lučanech nad Nisou pro děti včetně hasičského cvičiště pro nejmenší z místního hasičského kroužku místní školy. Pro podporu velkých projektů lze využít i jiné podpory než je ERN. Např. Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a především dofinancování od samostatného města.

Podpora z FMP ERN tím ale není do budoucna nijak vyloučena a partneři by v případě realizace projektu měkkého tuto možnost financování určitě opět využili. Jelikož ale spolupráce mezi hasičskými sbory nyní po ukončení projektu funguje i bez této podpory, je větší význam přikládán na možnou realizaci projektu většího.

5.2 TJ Bižuterie, o. s. Jablonec n. N. a MSV Bautzen 04 e. V.

Spolupráce mezi partnery TJ Bižuterie, o. s. Jablonec nad Nisou a MSV Bautzen 04 e. V.⁸⁵ započala díky partnerství obou měst a díky jejich společnému projektu z FMP ERN, který byl zaměřen do oblasti sportu. Občanské sdružení TJ Bižuterie bylo založeno v roce 1991 a celkem sdružuje přes patnáct sportovních oddílů včetně oddílu volejbalového.⁸⁶ Německý partner MSV Bautzen 04 e. V. má ještě o několik oddílů více.⁸⁷

S návrhem spolupráce týkající se projektu „Hrajeme volejbal přes hranice“ přišla v roce 2013 německá strana, která potřebovala pro zrealizování projektu českého partnera. Došlo tedy k navázání kontaktů mezi volejbalovými oddíly těchto dvou organizací.

Informace pro svou práci jsem získala z rozhovoru s koordinátorem projektu za stranu českou panem Ing. Stanislavem Dubským, současným předsedou TJ Bižuterie, o. s. Jablonec nad Nisou. Rozhovor se uskutečnil dne 27. února 2015.

5.2.1 Projekt – Hrajeme volejbal přes hranice

Jednostranně financovaný projekt, jehož nositelem byla německá strana. Projekt probíhal od července 2013 do června 2014. Cílovou skupinou byly dívčí volejbalové oddíly žákyň a juniorek obou zúčastněných stran. Žádost o projekt měla na starosti německá strana, ale na přípravě a plánování aktivit se podíleli oba partneři. Německá strana plánovala program, který byl realizován v Bautzenu a strana česká program svůj odehrávající se v Jablonci nad Nisou. Projektu se celkem zúčastnilo okolo 50 dívek a také trenéři z obou stran hranic. Česká část tvořila zhruba 2/3 účastníků, zbytek připadl na část německou.

Hlavním důvodem pro uskutečnění projektu bylo zlepšení volejbalových dovedností dívek, získání nových zkušeností a všeobecného přehledu o tom, jak se trénuje za českými hranicemi. Projekt byl zahájen a ukončen v plánované termíny a v průběhu projektu nebylo potřeba žádných podstatných změn.

⁸⁵ TJ = Tělovýchovná jednota, MSV = Mehrspartenverein (víceodvětvový spolek).

⁸⁶ Pár slov o nás. *TJ Bižuterie*. [online]. [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://www.tjbizuterie.cz/o-nas.htm>. Oficiální webové stránky volejbalového oddílu dostupné z: <http://www.volejbal.eu/>.

⁸⁷ Oficiální webové stránky spolku dostupné z: <http://www.msvbautzen04.de/index.html>.

Obsah projektu spočíval ve víkendových soustředěních pro oddíly z obou stran hranic. Společné víkendy se konaly zhruba jednou do měsíce. Pro tuto událost byla potřebná příprava, která zahrnovala zajištění stravování, ubytování, pronájmy hal apod., což byla část projektu finančně nejnákladnější. Samotná realizace jednotlivých soustředění probíhala plynule a cíle projektu byly tedy splněny.

Jazyková komunikace byla zajištěna tlumočnickem. Komunikace mezi mladšími dětmi (žákyněmi) probíhala v očekávaných mezích bez větších zábran. U starších dívek (juniorek) komunikace vážla a dle slov koordinátora se dívky z obou stran hranic spíše separovaly do vlastních národních skupinek a to i přes základní znalosti anglického jazyka v obou volejbalových oddílech.

5.2.2 Spolupráce do budoucna

V současné době mezi organizacemi neprobíhá další spolupráce. Česká strana se samozřejmě nebrání další možné spolupráci v rámci FMP ERN, pokud by se podobná příležitost opět naskytla. Partneri projektu mezi sebou sice nenavázali užší osobní vztah, který by inicioval pokračující spolupráci i mimo projekty podporované z fondů EU, ale i přesto shledává koordinátor projektu pan Ing. Dubský FMP ERN jako vhodný zdroj financování podobných aktivit. I když tedy nedošlo k navázání bližších osobních vztahů mezi koordinátory ani účastníky jejich projektu, podpora z FMP umožnila zafinancovat výdaje, které by nebylo možno jinak uhradit a děti by tak přišly o možnost zlepšit svoje sportovní dovednosti.

5.3 Mateřská škola Lovecká – Pampeliška, Jablonec n. N. a Ki-ta Knirpsenland, Oderwitz

Spolupráce těchto partnerů započala již v roce 2007, kdy mezi sebou mateřské školy oficiálně uzavřely partnerství⁸⁸. V současné době je spolupráce mezi školkami opravdu intenzivní a spočívá v pravidelných setkáváních dětí z obou mateřských škol,

⁸⁸ Oficiální webové stránky Mateřská škola Lovecká – Pampeliška dostupné z: <http://www.mspampeliska.cz/>. Německý partner nemá vlastní webové stránky.

pořádání společných akcí, výměně pedagogického personálu či ve víkendových pobytech, kterých se účastní celé rodiny.

V české školce je vytvořena jedna tzv. německá třída, jež nese název „Včeličky“ (na straně německé je též jedna třída, která se naopak seznamuje s českým jazykem). Děti v rámci této třídy jsou zapojeny do tohoto německého projektu, díky kterému mohou rozvíjet své schopnosti, seznamovat se v raném věku s německým jazykem a učit se poznávat kulturu jejich přeshraničních kamarádů ze SRN. Zároveň tak již mezi malými dětmi dochází k odstraňování existujících přeshraničních bariér a dle slov paní učitelky Šelbické k vytváření tzv. světa bez hranic.

Informace pro svou práci jsem získala z rozhovoru s koordinátorkou projektů na české straně paní učitelkou Květou Šelbickou. Rozhovor se uskutečnil dne 2. března 2015.

5.3.1 Projekt – 5 let partnerství

Projekt „5 let partnerství“ plynule navazuje na předchozí projekty partnerů a to „Školky bez hranic“ a „Partnerství Knirpsenland – Pampeliška“. Projekty těchto partnerů bývají dvoustraně financovány a nositelem posledního projektu byla česká strana. Hlavní cíle projektu jsem již zmínila v úvodu tohoto přeshraničního partnerství.

Projekt „5 let partnerství“ probíhal od května 2013 do dubna 2014 a účastnilo se ho přibližně 20 dětí z německé strany a 24 dětí ze strany české. Stejně jako projekty předchozí zahrnoval i tento výměnu pedagogů. Ta probíhala (a stále i mimo projekt probíhá) vždy jednou týdně. Česká paní učitelka vyrazí do německé mateřské školy a naopak německá paní učitelka do školky české. Děti jsou pak během tohoto dne hravou formou seznamovány s cizím jazykem. Obě paní učitelky samozřejmě skvěle ovládají jazyk svého přeshraničního partnera, takže jazyková bariéra je zde mezi koordinátory odstraněna. Mezi malými dětmi je jazyková bariéra také minimální.

Krom těchto dnů se partneři společně pravidelně dvakrát do měsíce setkávali a pořádali (a opět zde musím doplnit, že stále i mimo projekt setkávají a pořádají) různé společné akce (tematicky orientované) a děti tak mají možnost se vzájemně blíže seznámit. Společně prožívají např. karnevaly či Velikonoce a poznávají tradice svých sousedních kamarádů. Mateřské školy spolu též pořádají různé výlety. Rodiče dětí nejsou ochuzeni o možnost poznat, s kým se jejich děti kamarádí a je pro ně i jejich děti

připravován víkendový pobyt v Harrachově. V rámci tohoto posledního projektu se navíc také uskutečnilo víkendové setkání kolektivu školek a proběhla výstava „Kamarádi bez hranic – 5 let partnerství“.

Za nejnáročnější část projektu považuje koordinátorka projektu paní Šelbická přípravu. V posledním projektu byla náročná zejména příprava tematické výstavy. Finančně nejnákladnější jsou víkendové pobyty pro rodiny, ale také úhrada nákladů na cestovné a dopravu při přemísťování dětí na společná setkání. Veškeré akce měly doposud kladné ohlasy a rodiče jsou v tomto směru s projekty i s celkovou koordinací přeshraniční spolupráce mateřských škol spokojeni. Jako jediný problém by zde mohlo být předfinancování projektu, které je v případě FMP ERN nutné. Avšak i to je zajištěno, jelikož projekty jsou předfinancovávány Statutárním městem Jablonec nad Nisou. FMP ERN pokrývá 85 % veškerých nákladů projektů, zbytek (tedy 15 %) je na české straně dofinancován z příspěvků rodičů.

Žádost k projektům vytváří partneři společnými silami. Plánování jednotlivých aktivit a zajištění potřebných služeb pro realizaci není vůbec jednoduché. Vše se musí dopodrobna naplánovat, včetně rozdělení financí na jednotlivé aktivity. Příprava žádosti trvá zhruba několik týdnů, zpravidla do dvou měsíců.

Publicita projektu je zajišťována hned několika způsoby. Na obou stranách hranic dochází k tvorbě nástěnek v mateřských školách, informování veřejnosti na webových stránkách, publikování článků o spolupráci v regionálních denících a nechybí ani propagace formou sociálních sítí, díky které jsou rodiče rychle a efektivně informováni o veškerých probíhajících a plánovaných aktivitách partnerů.

Cíle tohoto projektu a tedy i projektů ostatních byly bezpochyby splněny. Rodiče jsou spokojeni a samy paní učitelky vidí na dětech pokrok a hlavně jejich nadšení. Děti se již na společná setkání dopředu těší a paní učitelku z partnerské mateřské školy považují „za svoji“.

5.3.2 Spolupráce do budoucna

I přesto, že je nyní dotační pauza z FMP ERN, jelikož se přechází na nové programové období a není tedy ještě možno žádat o prostředky z tohoto Fondu, spolupráce mezi partnery trvá. K financování společných aktivit je využíván např. Česko-německý fond budoucnosti či Koordinační centrum česko-německých

výměn mládeže Tandem. Avšak podpora z těchto zdrojů neumožňuje takové pokrytí nákladů jako je tomu z FMP ERN. Spolupráce proto pokračuje především díky ochotě a snaze obou učitelek z partnerských školek, jelikož např. náklady na dopravu do sousední školky si musí v současné době uhrazovat samy. Není proto divu, že se již s nadějí čeká na otevření nového dotačního období.

Podpora z FMP ERN zde totiž hraje svoji nezastupitelnou roli, protože tento Fond vytváří nejlepší podmínky pro čerpání finančních prostředků v této oblasti a to i přes náročnou administrativu okolo projektů. Zkušenosti pro rozvíjení spolupráce jsou ale získávány i z jiných zdrojů. Paní učitelka Šelbická se účastní dalších akcí a spolupracuje také s jinými institucemi, díky čemuž neustále získává nové poznatky, které může následně aplikovat v rámci této spolupráce. Z vlastní iniciativy také vede německý kroužek pro děti, které školku opouští a nastupují na základní školu.

5.4 Venkovský prostor o.p.s. a Christlich-soziales Bildungswerk Sachsen e. V.

Společnost Venkovský prostor o.p.s. byla založena v roce 1999 přeměnou z Nadace Venkovský prostor. Zpočátku se zaměřovala především na oblast venkova a zemědělství. V dnešní době se soustředí na celou škálu odlišných činností z oblasti sociální, kulturní či také např. vzdělávací.⁸⁹ Spolek Christlich-soziales Bildungswerk Sachsen e. V. byl založen v roce 1991 a zabývá se podobnými oblastmi činností jako Venkovský prostor o.p.s.⁹⁰

Spolupráce mezi partnery trvá již od roku 1991 a týká se téměř všech výše zmíněných oblastí. Partneři spolu spolupracují na několika projektech a to jak na měkkých, tak i na tvrdých investičních. Kromě FMP ERN tedy využívají i jiné zdroje financování. FMP ERN tvoří pouze asi 20 % finančních zdrojů. Většina ostatních nákladů je financována též z vlastních zdrojů obou organizací.

⁸⁹ Historie. *Venkovský prostor*. [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.venkovskyprostor.cz/cz/historie.htm>. Oficiální webové stránky společnosti dostupné z: <http://www.venkovskyprostor.cz/>.

⁹⁰ Das CSB stellt sich kurz vor. *CSB-Miltitz*. [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.csb-miltitz.de/vorstellung.html>. Oficiální webové stránky spolku dostupné z: <http://www.csb-miltitz.de/>.

Informace potřebné pro vypracování následujícího textu jsem získala z rozhovoru s výkonným ředitelem společnosti Venkovský prostor o.p.s. a zároveň koordinátorem níže jmenovaného projektu panem Janem Tandlerem. Rozhovor se uskutečnil dne 2. března 2015.

5.4.1 Projekt – Mezinárodní den seniorů „Šetříme zdroje, užíváme života“

Mezinárodní den seniorů je tradiční, pravidelně se opakující akcí partnerů. I přesto, že se jedná o projekt vždy dvou zahraničních partnerů, akce se účastní zástupci tří národních stran – české, německé a polské. Jednou za tři roky je akce uskutečňována na území ČR. Projekt realizovaný v roce 2013 se zaměřoval na téma šetrného hospodaření v domácnostech seniorů a probíhal od dubna do konce září roku 2013. Jednalo se o jednostranně financovaný projekt, jehož cílovou skupinou byli senioři. Projektu se zúčastnilo několik seniorských klubů ze všech tří stran hranic.

Cílem tohoto ročníku Mezinárodního dne seniorů bylo nejenom seznámit seniory s možnostmi šetrného života v dnešní době, ale také umožnit seniorům poznávat své nejbližší okolí (např. prohlídka baziliky v Hejnicích). Žádost k projektu byla vytvářena v rámci společných setkávání partnerů a její příprava zabrala zhruba několik týdnů. Jelikož byl projekt zahájen později, než bylo původně naplánováno (z důvodu pozdního schválení ze strany ERN, které bylo spojeno s problémem přesunu finančních prostředků uvnitř ERN do dalšího roku, nikoli z důvodů, za které by mohl některý z přeshraničních partnerů), došlo k mírné úpravě obsahu projektu v tom smyslu, že se nejdříve uskutečnil plánovaný Mezinárodní den seniorů a až po jeho realizaci doprovodné aktivity, které byly původně plánovány na úvod projektu.

Kromě samotného setkání seniorů v rámci Mezinárodního dne seniorů, které se v rámci tohoto ročníku uskutečnilo v Hejnicích, zahrnoval projekt několik besed v jednotlivých městech Čech a Německa na témata, která si na základě předcházejícího dotazníkového šetření zvolili sami senioři, a exkurze do zajímavých míst v okolí. Nejnáročnější z hlediska přípravy i financování bylo uspořádání samotného Mezinárodního dne seniorů. Pro seniory bylo potřeba zajistit např. dopravu do místa konání, pronájem prostor a techniky pro přednášející, tlumočnické služby či občerstvení.

Jelikož byl projekt směřován na věkovou skupinu seniorů, kteří německý jazyk zpravidla ještě dobře ovládají, neobjevily se žádné větší jazykové bariéry mezi účastníky. Projekt také zahrnoval tvorbu brožury (v různých jazykových variacích) obsahující tipy pro seniory v rámci šetného hospodaření. Publicita byla dále zajištěna pomocí různých médií, prostřednictvím místních zpravodajských deníků či díky informacím uveřejněným na webových stránkách zřízených přímo pro seniory.⁹¹

5.4.2 Spolupráce do budoucna

Spolupráce mezi partnery má dlouholetou tradici a ani v budoucnu se neuvažuje o jejím omezení. Partneři spolu realizují celou řadu projektů z různých oblastí činností. Jelikož partneři plánují realizaci pokračujících projektů z Fondu velkých projektů ERN, uvažuje se zde i o možnosti využít finančních zdrojů z FMP ERN pro některou z doprovodných činností pro projekty větší. Přednost však mají v současné době přímo projekty velké.

Co se týká oblasti spolupráce organizací s kluby seniorů v pohraničí, spolupráce probíhá pravidelně a celoročně. Ne tedy pouze v rámci Mezinárodního dne seniorů. Projekty a akce, které organizátoři pro seniory připravují, mají vždy kladné ohlasy. Pro seniory je vždy připravováno něco, o co mají oni sami zájem a konané akce tak vítají s nadšením.

5.5 Liberecký tenisový klub a město Zittau

Níže popsáný projekt „Tenis bez hranic“ se od ostatních vybraných projektů mírně liší. Partnery projektu totiž nebyly dva stejně zaměřené subjekty, tedy v tomto případě dva tenisové kluby. I když to bylo v původním plánu organizátora. Partnerem Libereckého tenisového klubu (dále jen LTK) se nakonec stalo město Zittau.⁹² Dle slov koordinátorky projektu totiž na německé straně ERN neexistuje tenisový klub, který by sdružoval nejmenší hráče tenisu, na něž se projekt soustředil. Proto se partnerem

⁹¹ Webové stránky dostupné z: <http://proseniory.venkovskyprostor.cz/cz/prostor-pro-seniory.htm>.

⁹² Oficiální webové stránky LTK dostupné z <http://www.ltkliberec.cz/>. Město Zittau viz dále v rámci následující podkapitoly.

projektu stalo právě město Zittau. To následně pomohlo koordinátorce z LTK nalézt vhodné subjekty ke spolupráci na straně německé.

Následující informace jsem získala z rozhovoru s koordinátorkou projektu paní Marií Sokolovou ze dne 4. března 2015 a také z webových stránek⁹³, které byly přímo pro tento projekt vytvořeny a na které jsem byla paní Sokolovou odkázána.

5.5.1 Projekt – Tenis bez hranic

Období pro realizaci tohoto projektu bylo vymezeno na leden až květen 2013. Jednotlivé akce projektu se konkrétně uskutečnily v rozmezí od 19. února 2013 do 13. března 2013. Projekt byl zacílen na předškolní děti. Akcí se celkem zúčastnilo okolo 150 dětí z několika mateřských škol z Liberce, Hrádku nad Nisou a Saska. Svoz jednotlivých účastníků z mateřských škol mimo Liberec byl zajištěn objednanými autobusy. Projektu se dále účastnilo několik trenérů LTK a veškeré soutěže probíhaly především v prostorách tohoto tenisového klubu v Liberci. Žádost k projektu zpracovávala sama koordinátorka projektu paní Sokolová a při vypracování využívala v případě potřeby pomoc Sekretariátu FMP. Projekt byl jednostranně financován a veškeré aktivity proběhly dle plánovaných termínů.

Mezi základní cíle projektu patřila nejenom snaha o zlepšení vztahů a komunikace mezi dětmi z daných pohraničních regionů, ale také např. snaha tenisového klubu o rozšíření členské základny o tzv. „nové talenty“ a možnost ukázat dětem, jak lze trávit jejich volný čas aktivně. Projekt zahrnoval několikadenní sportovní soutěžení dětí z různých mateřských škol. První tři dny probíhala předkola, ze kterých vzešli nejlepší „hráči“, kteří se následně zúčastnili velkého finále. Ve finále samozřejmě nechyběli zástupci z české ani německé strany. Nakonec byla vyhlášena nejtalentovanější školka ERN, všechny děti obdržely diplomy a každý finálový účastník navíc i tenisovou raketu. Projekt zahrnoval též tvorbu dvojjazyčné skládačky pro účastníky a tvorbu webových stránek tohoto projektu, čímž byla v podstatě zajištěna též požadovaná publicita projektu. Ta byla krom těchto forem zajištěna i tvorbou a následnou prezentací propagačních plakátů.

Jako nejnáročnější část projektu shledává paní Sokolová určitě přípravu, která je z administrativního hlediska opravdu náročná. Stejně jako následné vyúčtování

⁹³ Webové stránky projektu „Tenis bez hranic“ dostupné z: <http://www.tenisbezhranic.cz/>.

projektu. Finančně nejnákladnější se ukázalo zajištění dopravy pro děti do místa konání. Jazykovou bariéru zde pomáhali odstraňovat žáci místního německého gymnázia, kteří se zároveň podíleli na zajištění koordinace celé akce.

5.5.2 Spolupráce do budoucna

Dle hodnocení koordinátorky za LTK byl projekt úspěšný a vydařený, ale bez podpory z FMP ERN by se uskutečnit zřejmě nemohl. Děti mezi sebou neměly žádné velké problémy při komunikaci a při hraní her a při soutěžích spolu normálně navazovaly kontakty.

I přes úspěšnost projektu však tenisový klub neuvažuje o jeho opakování a to z jednoho velice podstatného důvodu, kterým byla doba návratnosti financí z FMP ERN. Veškeré plánované investice na projekt si totiž každý žadatel musí předfinancovat z vlastních zdrojů. A i když byly veškeré dokumenty a podklady pro závěrečné vyúčtování ze strany tenisového klubu včas doloženy, k proplacení projektu došlo po více než jednom roce. Což pro LTK představuje relativně velkou finanční zátěž na tak dlouhou dobu dopředu. Po této zkušenosti proto již ze strany tenisového klubu není zájem o uskutečnění podobného přeshraničního projektu. Možná pokud by se na saské straně našel dlouhodobější rovnocenný partner, který by byl schopen se na podobných akcích podílet. Ten však prý v současné době není žádný.

Daná akce a soutěže pro děti budou i nadále uskutečňovány, ale pouze pro děti z mateřských škol na straně české, jako tomu bylo v ročnících předcházejících tomuto projektu. Tedy bez zapojení dětí z přeshraničních mateřských škol v SRN a bez využívání finančních prostředků z fondů určených pro přeshraniční spolupráci.

5.6 Statutární město Liberec a město Zittau

Statutární město Liberec leží v kotlině mezi Jizerskými horami a Ještědským hřbetem. První zmínky o Liberci pochází z roku 1352, kdy tehdejší osada získala německý název Reichenberg.⁹⁴ Město Zittau se nachází v těsné blízkosti státních hranic

⁹⁴ Základní údaje o městě. *Liberec*. [online]. [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <http://www.liberec.cz/cz/mesto-samosprava/profil-statut-mesta/zakladni-udaje-meste/>. Oficiální webové stránky Statutárního města Liberec dostupné z: <http://www.liberec.cz/cz/>.

s ČR a Polskou republikou na tzv. „Bodu Trojzemí“. První písemné zmínky pocházejí z roku 1238 a na město povýšil Zittau český král Přemysl Otakar II. v roce 1255.⁹⁵

Partnerství mezi městy Liberec a Zittau je v současné době založeno na Memorandu o spolupráci mezi Statutárním městem Liberec a městem Zittau. Toto memorandum bylo podepsáno dne 13. dubna 2012. Intenzivnější spolupráce mezi partnery ale započala již v roce 1973, kdy byla podepsána Dohoda o družebních stycích mezi městy Liberec v ČSSR a Zittau v NDR. Během nadcházejících let následovaly další dohody a to např. z let 1989, 1991 či 2004.

Memorandum z roku 2012 bylo uzavřeno na dobu neurčitou a vymezilo rozsah spolupráce mezi městy a to především v oblasti cestovního ruchu, sportu, kultury, vzdělávání a práce s dětmi. Nynější spolupráce tedy spočívá především v:

- spolupráci informačních center,
- výměně důležitých informací o kulturních, sportovních a společenských akcích,
- zvýšení propagace spolupráce v ERN,
- a realizaci společných projektů v různých oblastech spolupráce.⁹⁶

Rozhovor za účelem získání bližších informací o spolupráci se uskutečnil dne 6. března 2015 s paní Mgr. Zuzanou Koškovou, koordinátorkou celého projektu na straně české a vedoucí oddělení cestovního ruchu, sportu a techniky Statutárního města Liberec. Následující podkapitoly vychází především z tohoto rozhovoru, ale také z projektové žádosti, kterou mi paní Mgr. Košková poskytla k bližšímu prostudování.

5.6.1 Projekt – Přeshraniční spolupráce a výměna zkušeností při prezentaci památek

Jak již sám název projektu napovídá, jedná se o projekt zaměřený na propagaci památek a výměnu zkušeností a informací v oblasti kultury, architektury a především cestovního ruchu, v rámci kterého nebyla do této doby přeshraniční spolupráce mezi partnery tak intenzivní. Žadatelem projektu byla česká strana. Projekt byl financován

⁹⁵ Zittau – Stadt am Dreiländereck. *Zittau*. [online]. [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: http://zittau.de/3_portrait/portrait.htm; Oficiální webové stránky města Zittau dostupné z: http://zittau.de/1_aktuell/aktuell.htm.

⁹⁶ Memorandum o spolupráci mezi Statutárním městem Liberec a městem Žitava. Liberec: 2012.

jednostranně, probíhal v období od října 2012 do října roku následujícího a to na území obou partnerských měst – Liberec a Zittau. V rámci FMP ERN do této doby partneři využily podpory na dva přeshraniční projekty – „Osłavy Ještědu“ a „Česko-německý kulturní portál“, avšak konkrétně v oblasti cestovního ruchu se jednalo o projekt první, který započal intenzivnější spolupráci mezi partnery v této oblasti.

Projekt byl zacílen nejenom na zástupce měst a kulturních památek, ale především na obyvatele a návštěvníky těchto měst a to všech věkových kategorií. Daný projekt byl směřován nejen na dospělé, ale i na mladistvé a seniory. Pro tvorbu žádosti byl najat externí koordinátor, který měl za úkol dle požadavků obou partnerů žádost projektu vypracovat. Žádost byla připravena zhruba během čtrnácti dnů, schválení proběhlo v pořádku a projekt mohl začít v plánované termíny.

Zahrnoval několik rozlišných aktivit. Od společných workshopů s aktéry, jejichž cílem bylo představit plánované aktivity, až po vyvrcholení v říjnu roku 2013. O víkendu 7. a 8. října 2013 proběhly v obou městech „Dny evropského dědictví“ (dále jen EHD)⁹⁷. Do této doby obě města připravovala tuto událost odděleně. Díky tomuto projektu mohla města akci uspořádat společně a zpřístupnit tak návštěvníkům více jak padesát zajímavých objektů. Jednalo se o závěrečné vyvrcholení celého projektu, při kterém byly vypraveny autobusy se zájemci do partnerského města, kde pro ně byl zajištěn příslušný program.

Projekt zafinancoval též informační a propagační materiály k tomuto projektu. Jednalo se o dvoujazyčnou brožuru, jež obsahovala prezentaci konkrétních památek v obou městech. Dále dvoujazyčnou příručku s názvem „Jak se zapojit do společné prezentace kulturního dědictví?“. Krom těchto forem propagace byla publicita projektu zajištěna též pomocí informačních plakátů či bannerů na internetu.

V rámci projektu byla nejnáročnější příprava a navazování kontaktů s jednotlivými subjekty, které se účastnily závěrečné akce. Finančně nejnáročnější bylo zajištění veškeré propagace, kterou by bez finanční podpory z FMP ERN nebylo možné z vlastních prostředků uhradit. Ohlasy, především na závěrečnou akci projektu, byly pozitivní, což motivovalo realizátory v plánování pokračujících společných aktivit.

⁹⁷ EHD – European Heritage Days. Akce, při které je každoročně zpřístupněno mnoho objektů (kulturních, historických, apod.) v celé Evropě. Více informací na <http://pjp-eu.coe.int/en/web/ehd-jep/home>.

5.6.2 Spolupráce do budoucna

V oblasti cestovního ruchu došlo díky tomuto projektu k zintenzivnění přeshraniční spolupráce. Partneři vzájemně spolupracují celoročně a neustále jsou v kontaktu. V rámci FMP ERN zrealizovali další projekt „Cyklostezka Odra/Nisa“ a z důvodu dotační pauzy a nemožnosti čerpání financí z FMP ERN využili také možnosti získání finanční podpory z Česko-německého fondu budoucnosti. Z tohoto Fondu byl financován další ročník EHD v roce 2014. Oba tyto další projekty byly velice úspěšné, zejména pak navazující ročník EHD. Ten byl doplněn o spolupráci s umělci, kteří se do této akce zapojili. Občané obou měst navíc již věděli, co mají od společné akce partnerů očekávat a zájem byl vyšší než v ročníku předcházejícím.

V současné době partneři připravují další ročník EHD na rok 2015. Nové programové období EU však prý dle informací, které paní Mgr. Košková má, nepřináší pro partnery možnost čerpání z česko-saského FMP ERN z důvodu nedostatku financí v tomto Fondu pro oblast cestovního ruchu. Jelikož se podpora z Česko-německého fondu budoucnosti v minulém roce 2014 osvědčila, využijí proto partneři zřejmě opět této možnosti financování. Kdyby se však naskytl možnost získání prostředků z FMP ERN na další rozvoj přeshraniční spolupráce, partneři by ji v budoucnosti určitě využili.

5.7 Statutární město Jablonec nad Nisou a město Bautzen

Statutární město Jablonec nad Nisou je branou do Jizerských hor. První písemná zmínka o Jablonci pochází z roku 1356.⁹⁸ Město Bautzen je národnostním a kulturním centrem lužických Srbů a první písemné zmínky pochází již z roku 1002. Města jsou partnery od roku 1993, kdy byl společně podepsán Dokument o partnerství. Města vzájemně spolupracují v mnoha oblastech činností a jejich snahou je zapojit občany obou měst do různých kulturních, sportovních a jiných společenských aktivit.⁹⁹ Spolupráce tak přirozeně probíhá i mimo projekty realizované a podpořené z FMP ERN.

⁹⁸ O městě. *Město Jablonec*. [online]. [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.mestojablonec.cz/cs/mesto/o-meste.html>. Oficiální webové stránky Statutárního města Jablonec n. N. dostupné z: <http://www.mestojablonec.cz/>.

⁹⁹ Bautzen (Budyšin, SRN). *Město Jablonec*. [online]. Posl. aktualizace 17. 01. 2011 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.mestojablonec.cz/cs/mesto/partnerska-mesta/bautzen-budysin-srn.html>. Oficiální webové stránky města Bautzen dostupné z: <http://www.bautzen.de/>.

Rozhovor za účelem získání informací ke spolupráci a projektu obou měst jsem zrealizovala dne 2. dubna 2015 s paní Ing. Monikou Šourkovou, koordinátorkou projektu a asistentkou v kanceláři primátora Statutárního města Jablonec nad Nisou.

5.7.1 Projekt – Oslavy 20. výročí spolupráce partnerských měst Jablonec nad Nisou a Bautzen

Realizátorem tohoto projektu se stala česká strana, která též s nápadem uskutečnit tento projekt sama přišla. Již v předchozích letech bylo Statutární město Jablonec nad Nisou nositelem některých projektů podpořených z FMP ERN, avšak partnerem na německé straně byl zpravidla vždy např. nějaký spolek nikoli přímo město Bautzen.

Projekt „Oslavy 20. výročí spolupráce partnerských měst Jablonec nad Nisou a Bautzen“ probíhal od ledna 2013 zhruba do poloviny listopadu téhož roku. Byl zaměřen na různé věkové kategorie. Projektu se účastnili nejenom zaměstnanci obou úřadů a občané obou měst, ale také různé soubory a zájmové skupiny.

Jednalo se o jednostranně financovaný projekt, který byl zaměřen na upevnění dosavadní spolupráce mezi městy. Cílem bylo též nalézt nové možnosti a nové kontakty s různými zájmovými skupinami pro budoucí spolupráci. Celková příprava žádosti k projektu zabrala okolí tří měsíců a na jejím zpracování se podílely hned tři osoby. Jednotlivé plánované aktivity byly konzultovány též s ERN a s německou stranou došlo k několika koordinačním setkáním, při kterých byly plánované aktivity také prodiskutovány. Další veškerá komunikace probíhala především prostřednictvím elektronické komunikace a telefonicky.

V rámci projektu bylo připravováno několik dílčích aktivit. Jako první byla příprava a zorganizování Jarních slavností v městě Bautzen, kde vystoupil např. jablonecký folklórní soubor Nisanka a kterých se zúčastnil zájezd jabloneckých občanů. Dále byl uspořádán seminář, jenž informoval zúčastněné o novém programovém období ERN 2014–2020. V rámci projektu byla vyhlášena fotografická soutěž pro účastníky z obou stran hranic a z vybraných fotografií byla uspořádána jejich vernisáž a následná výroba kalendáře pro nadcházející rok. Na podzim roku proběhly Jablonecké podzimní slavnosti, na kterých naopak vystoupil německý Chór z Bautzenu a které navštívili němečtí senioři.

Jako nejnáročnější aktivita se ukázala tvorba a tisk kalendáře. A to jak na přípravu, tak i po finanční stránce. Dle ohlasů zúčastněných bylo nejúspěšnější částí projektu vystoupení jednotlivých sborů a také informační seminář. Jedinou těžkostí, která se v průběhu projektu objevila, byla pozdní fakturace, která byla způsobena odřeknutím německého souboru na vystoupení v rámci Jabloneckých podzimních slavností a tedy i následným hledáním souboru nového.

Jelikož se jednalo o projekt v rámci dlouhodobé spolupráce partnerů, jazykové bariéry se zde v podstatě nevyskytují. Publicita k projektu byla zajištěna prostřednictvím informování občanů na oficiálních webových stránkách partnerských měst, informačních center obou měst, místního tisku či televize. K projektu byly samozřejmě vytištěny informační materiály, např. v podobě brožur.

5.7.2 Spolupráce do budoucna

Dle hodnocení koordinátorky projektu paní Ing. Šourkové byl projekt úspěšný a díky němu každopádně došlo k posílení vazeb nejenom mezi občany a např. hudebními soubory měst, ale také mezi zaměstnanci obou úřadů. Společně došlo během projektu k vyhodnocení dosavadních společných partnerských aktivit a činností a bylo též rozhodnuto o dalším prohlubování vzájemných vztahů a přeshraniční spolupráce.

Již na semináři, který byl uskutečněn v rámci výše popsaného projektu, se blíže diskutovalo o budoucí spolupráci měst. Tohoto semináře se navíc zúčastnili zástupci z města Jelenia Góra, polského partnerského města Jablonce nad Nisou, které se též nachází na území ERN.

Spolupráce do budoucna je tedy plně podporována vedením úřadů z obou stran hranic. Obě města chtějí pokračovat a zintenzivňovat partnerskou spolupráci a to v celé řadě oblastí různých činností. V současné době není naplánován žádný další konkrétní projekt, který by měl být finančně podpořen z FMP ERN. Jiné fondy pro přeshraniční spolupráci však nejsou pro společné projekty využívány. Pokud tedy bude nějaký projekt naplánován, bude s největší pravděpodobností opět využito FMP ERN, jelikož je dle slov paní Ing. Šourkové vhodným finančním zdrojem pro podporu přeshraniční spolupráce. Pokud by neexistovala možnost čerpat finance z FMP ERN, spolupráce mezi městy by určitě probíhala také, ale v menší míře než je to možné díky němu.

Závěr

Ve své práci jsem se zaměřila na přeshraniční spolupráci v rámci FMP ERN a to konkrétně na česko-saské hranici. Díky tomuto Fondu mohou jednotlivé subjekty čerpat finanční prostředky ze zdrojů EU pro své malé projekty. Často se jedná o projekty neinvestiční, při kterých dochází k setkávání lidí a k rozvíjení vztahů mezi jejich účastníky a organizátory. Cílem praktické části bylo potvrzení či vyvrácení předem stanovených hypotéz. Pro tento účel jsem provedla vlastní kvalitativní výzkum. V rámci tohoto výzkumu jsem se zaměřila na sedm odlišných subjektů a jejich partnerů, jenž v programovém období 2007–2013 využili podpory z FMP ERN.

Díky svému výzkumu mohu první ze stanovených hypotéz každopádně označit za potvrzenou. Finanční podpora z FMP bezpochyby kladně přispívá k rozvoji přeshraniční spolupráce. A to i přesto, že již někteří přeshraniční partneři (v rámci mého výzkumu dva ze sedmi) z odlišných důvodů ve spolupráci pokračovat nechtějí. I tito partneři, dle mého zjištění díky jimi uskutečněnému projektu, nabyli nové zkušenosti a poznatky, které je určitým způsobem obohatily a přispěly k jejich osobnímu i profesnímu rozvoji. V rámci projektu mohou totiž partneři zjistit, jak se určité činnosti dají dělat jiným způsobem a jak tím pádem mohou zlepšit svoji práci. Všichni koordinátoři výše zkoumaných projektů, s nimiž jsem zrealizovala osobní rozhovor, vidí přeshraniční spolupráci jako důležitou a to zejména v dnešním globalizovaném světě.

Jako příklady, dokazující rozvoj přeshraniční spolupráce díky uskutečněným projektům podpořených z FMP, lze jmenovat např.:

- pokračující a dlouhodobou spolupráci mezi přeshraničními partnery,
- rozvíjení spolupráce mezi přeshraničními partnery nad rámec společných projektů podpořených z FMP,
- odstraňování jazykových a sociálních bariér mezi účastníky projektů,
- poznávání odlišné kultury, zvyků, tradic, apod.,
- obohacování koordinátorů i účastníků o nové zážitky a zkušenosti,
- rozvoj osobních vztahů mezi partnery a účastníky projektů,
- prohlubování odborných znalostí účastníků,
- a jiné.

Nelze stanovit žádný obecný vzorec pro to, aby byl projekt přeshraničních partnerů úspěšný. Podmínky pro realizaci každého projektu jsou specifické a záleží na mnoha faktorech, které ho mohou ovlivnit. Jak jsem se od jednotlivých koordinátorů dozvěděla, z velké části záleží na osobní povaze spolupracujících osob. Je podstatné, aby se sešli stejně smýšlející lidé, kteří mají o přeshraniční spolupráci mezi sebou podobné představy. Důležitá je též ochota samotných realizátorů věnovat projektu a jeho přípravě svůj volný čas a energii a vlastní finanční zdroje nutné pro předfinancování projektu, což je podmínkou pro získání podpory z FMP.

Co se týká druhé hypotézy, u většiny z mých zkoumaných přeshraničních partnerů hraje FMP podstatnou roli v jejich spolupráci. Partneři spolu zpravidla spolupracují a rozvíjí své vzájemné vztahy i mimo realizované projekty. Pokud ale chtějí uspořádat a zafinancovat nějakou větší akci či setkání, je FMP tou správnou volbou. Všichni dotazovaní koordinátoři projektů by tento Fond doporučili i ostatním subjektům, jelikož FMP vytváří pro žadatele příznivé podmínky pro realizaci společných přeshraničních aktivit.

Neplatí zde ale vždy pravidlo, že čím by byl partner menší, tím je pro něho podpora z FMP důležitější. I od větších partnerů jsem se dozvěděla, že je pro ně FMP často důležitým zdrojem financí. Spolupráce u větších partnerů by zřejmě fungovala i bez podpory z FMP, ale ne v takové míře jako je to díky němu možné. U menších partnerů by pak přeshraniční spolupráce v případě absence podpory z FMP zřejmě neměla dlouhodobý a udržitelný charakter.

Obecně lze tedy říci, že čím déle spolu partneři spolupracují a čím užší osobní pouto mezi sebou naváží, tím více jsou schopni hledat a využívat jiné zdroje pro financování společných aktivit. Tyto zdroje však zpravidla nepokrývají takový rozsah jako je tomu u FMP. Jako nejvhodnější zdroj se poté pro partnery jeví FMP.

Jak již bylo zmíněno v samotném úvodu, přeshraniční spolupráce je téma rychle se vyvíjející a aktualizující. Nelze vytvářet žádné konstantní vzorce či předlohy pro její úspěšnou formu. Záleží vždy na konkrétních subjektech, které se pro spolupráci rozhodnou. Ty si pak musí vybrat vhodný zdroj financování, jenž je v dnešní době pro realizaci přeshraničních projektů nutný. FMP ERN lze dle mého hlediska označit jako ten správný zdroj pro podporu neinvestičních aktivit. FMP ERN je vhodným zdrojem pro malé, větší, začínající i dlouhodobé přeshraniční partnery.

Literatura a jiné zdroje

LITERATURA

- Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. Praha: Evropská komise, 2000.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- CHVOJKOVÁ, A. a kol. *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007–2013*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o. p. s., 2007. ISBN 978-80-86684-43-7.
- JEŘÁBEK, M. a kol. *České pohraničí - bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1051-3.
- KASTNER, Q. *Osídlování českého pohraničí od května 1945*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1996, s. 10. ISBN 80-85950-19-7.
- Memorandum o spolupráci mezi Statutárním městem Liberec a městem Žitava. Liberec: 2012.
- ZICH, F. *Nositelé přeshraniční spolupráce na česko-německé hranici*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-85950-67-7.
- ZICH, F. (Ed.). *Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2008. ISBN 978-80-7414-092-1.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- *Association of European Border Regions*. [online]. Dostupné z: <http://www.aebr.eu/>.
- *Bautzen*. [online]. Dostupné z: <http://www.bautzen.de/>.
- *BusinessInfo*. [online]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz>.
- *CSB Miltitz*. [online]. Dostupné z: <http://www.csb-miltitz.de/>
- *Český statistický úřad*. [online]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>.
- *European Heritage Days*. [online]. Dostupné z: <http://pjp-eu.coe.int/en/web/ehd-jep/home>.

- *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa* [online]. Dostupné z: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/>.
- *Euroregion Nisa*. [online]. Dostupné z: <http://ern.cz/>.
- *Euroregion Silesia*. [online]. Dostupné z: <http://www.euroregion-silesia.cz/>.
- *Liberec*. [online]. Dostupné z: <http://www.liberec.cz/cz/>.
- *Liberecký tenisový klub*. [online]. Dostupné z: <http://www.ltkliberec.cz/>.
- *Lučany*. [online]. Dostupné z: <http://www.lucany.cz/>.
- *Město Jablonec*. [online]. Dostupné z: <http://www.mestojablonec.cz/>.
- *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*. [online]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Uvodni-strana>.
- *MSV Bautzen 04*. [online]. Dostupné z: <http://www.msvbautzen04.de/index.html>.
- *MŠ Pampeliška*. [online]. Dostupné z: <http://www.mspampeliska.cz/>.
- *Neschwitz*. [online]. Dostupné z: <http://www.neschwitz.de/>.
- *Strukturální fondy*. [online]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz>.
- *Tenis bez hranic*. [online]. Dostupné z: <http://www.tenisbezhranic.cz/>.
- *TJ Bižuterie*. [online]. Dostupné z: <http://www.tjbizuterie.cz/o-nas.htm>.
- *Venkovský prostor*. [online]. Dostupné z: <http://www.venkovskyprostor.cz/>.
- *Venkovský prostor pro seniory*. [online]. Dostupné z: <http://proseniory.venkovskyprostor.cz/cz/prostor-pro-seniory.htm>.
- *Volejbal*. [online]. Dostupné z: <http://www.volejbal.eu/>.
- *Ziel 3 – Cíl 3*. [online]. Dostupné z: <http://www.ziel3-cil3.eu/cs/programm/index.jsp/>.
- *Zittau*. [online]. Dostupné z: http://zittau.de/1_aktuell/aktuell.htm.

PRÁVNÍ PŘEDPISY A JINÉ DOKUMENTY DOSTUPNÉ NA INTERNETU

- BRANDA, P. Euroregiony v České republice – komparativní analýza. *Současná Evropa*, 2009, roč. 2009, č. 1. [online]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=63.pdf.
- BRANDA, P. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*. [online]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/ED/kniha-final4.pdf>.

- ERN. *ERN – Historie, současnost, vize 1991–1996*. 1. Přepřacované vyd. Liberec: Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, 1996. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/165.pdf>.
- ERN. *ERN – Info listy*. Liberec: Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, 2003. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/55.pdf>.
- ERN. *Program Fondu mikroprojektů Euroregionu Nisa*. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/198.pdf>.
- Euroregion Nisa. *Ročenka Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa 2011*. Liberec: Euroregion Nisa regionální sdružení, Český statistický úřad Liberec, 2011. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/129.pdf>.
- Evropská charta hraničních a přeshraničních regionů:
 - verze z roku 1995 v českém jazyce. [online]. Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/a1dc8b478976c2e5802566d7004d532f?OpenDocument>,
 - návrh verze 2011 v anglickém jazyce. [online]. Dostupné z: http://www.aebr.eu/files/publications/110915_Charta_EN_clean.pdf,
 - návrh verze 2011 v německém jazyce. [online]. Dostupné z: http://www.aebr.eu/files/publications/110915_Charta_DE_clean.pdf.
- NAŘÍZENÍ EP A RADY (EU) č. 1302/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). Dostupné také z: <http://www.mmr.cz/getmedia/68d2c883-7464-4507-b57f-fa178e85f3db/1302-Narizeni-o-ESUS.pdf>.
- PĚLUCHA, M., J. KOUŘILOVÁ a R. WOKOUN. *Regionální politika EU a v ČR*. [online]. Dostupné z: http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2011/04/RP_Regionalni-politika-EU-a-v-CR.pdf.
- Programový dokument Cíl 3/Ziel 3 Programu na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v rámci Cíle „Evropská územní spolupráce“. *Ziel 3 – Cíl 3*. [online]. Dostupné z: http://www.ziel3-cil3.eu/media/cs/2011-08-10_Programmdokument_genehmigt_9811_CZ.pdf.
 - Německá verze dostupná z: http://www.ziel3-cil3.eu/media/de/2011-08-10_Programmdokument_genehmigt_9811_DE.pdf.

- Program spolupráce SN – CZ 2014–2020 na podporu přeshraniční spolupráce 2014–2020 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v rámci cíle „Evropská územní spolupráce“. *SN – CZ 2020*. [online]. Dostupné z: http://www.sn-cz2020.eu/Programov%C3%BD_dokument.pdf.
 - Německá verze dostupná z: <http://www.sn-cz2020.eu/Programmdokument.pdf>.
- Příručka pro příjemce dotace – verze 14, aktualizace 10. 12. 2012. *Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. Dostupné z: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=51&L=1>.
- Rámcová dohoda Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Sychrov, 15. 05. 2010. [online]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/148.pdf>.
- Společný realizační dokument k Fondu malých projektů Ziel 3/Cíl 3 v rámci Programu Ziel 3/Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007–2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v rámci cíle „Evropská územní spolupráce“. *Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. Dostupné z: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=51&L=1>.
- Stanovy Euroregionu Nisa. Liberec, 24. 04. 2009. [online]. Dostupné také z: <http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/151.pdf>.
- Zákon č. 154/2009 Sb. ze dne 7. května 2009, kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se mění další zákony. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2009. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3461>.

JINÉ ZDROJE – OSOBNÍ ROZHOVORY A DALŠÍ

- Mgr. Eva Hájková, dne 19. června 2014.
- Soňa Vastlová, dne 21. října 2014.
- Petr Máslo, dne 17. února 2015 + fotografie z projektu.
- Ing. Stanislav Dubský, dne 27. února 2015 + fotografie z projektu.
- Květa Šelbická, dne 2. března 2015 + fotografie z projektu.
- Jan Tandler, dne 2. března 2015 + fotografie z projektu.
- Marie Sokolová, dne 4. března 2015 + fotografie z projektu.
- Mgr. Zuzana Košková, dne 6. března 2015 + projektová žádost + fotografie z projektu.
- Ing. Monika Šourková, dne 2. dubna 2015 + fotografie z projektu.

Seznam tabulek a obrázků

Tab. č. 1: Přehled euroregionů v ČR	27
Obr. č. 1: Programové území OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko 2007–2013	20
Obr. č. 2: Programové území OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko 2014–2020	22
Obr. č. 3: České části euroregionů	26
Obr. č. 4: Logo ERN	29
Obr. č. 5: Územní vymezení ERN	31
Obr. č. 6: Modelová organizační struktura ERN.....	33
Obr. č. 7: Symbol EU	43
Obr. č. 8: Logo ERDF.....	44
Obr. č. 9: Logo Programu Cíl 3 ČR – Sasko 2007–2013.....	44

Seznam příloh

Příloha č. 1: Fotografie z projektů	70
Příloha č. 2: Poklad k rozhovoru - seznam otázek	79

Příloha č. 1: Fotografie z projektů

Projekt: Spolupráce dobrovolných hasičů Lučany a Neschwitz – hasičský polygon

Zdroj: Petr Máslo – archiv fotografií

Projekt: Spolupráce dobrovolných hasičů Lučany a Neschwitz – hromadná fotografie

Zdroj: Petr Máslo – archiv fotografií

Projekt: Hrajeme volejbal přes hranice – hromadná fotografie

Zdroj: Ing. Stanislav Dubský – archiv fotografií

Projekt: Hrajeme volejbal přes hranice – druhá hromadná fotografie

Zdroj: Ing. Stanislav Dubský – archiv fotografií

Projekt: 5 let partnerství – společný přípitek u příležitosti oslavy Dne jazyků

Zdroj: Květa Šelbická – archiv fotografií

Projekt: 5 let partnerství – společné setkání dětí v Oderwitz

Zdroj: Květa Šelbická – archiv fotografií

Projekt: 5 let partnerství – setkání českých a německých rodin v Harrachově, čarodějnický rej

Zdroj: Květa Šelbická – archiv fotografií

Projekt: Mezinárodní den seniorů „Šetříme zdroje, užíváme života“ – společný oběd

Zdroj: Jan Tandler – archiv fotografií

Projekt: Mezinárodní den seniorů „Šetříme zdroje, užíváme života“ – přednášková část

Zdroj: Jan Tandler – archiv fotografií

Projekt: Hrajeme volejbal přes hranice – finále

Zdroj: Marie Sokolová – archiv fotografií

Projekt: Hrajeme volejbal přes hranice – hromadná fotografie

Zdroj: Marie Sokolová – archiv fotografií

Projekt: Přeshraniční spolupráce a výměna zkušeností při prezentaci památek – jízda historickou tramvají na trase Viadukt – Lidové sady (spolupráce s místním Bovera clubem)

Zdroj: Mgr. Zuzana Košková – archiv fotografií

Projekt: Přeshraniční spolupráce a výměna zkušeností při prezentaci památek – veterán z Automuzea ve Vratslavicích n. N. před Liebiegovou vilou v Liberci

Zdroj: Mgr. Zuzana Košková – archiv fotografií

Projekt: Přeshraniční spolupráce a výměna zkušeností při prezentaci památek – zahájení EHD 2013
v Zittau

Zdroj: Mgr. Zuzana Košková – archiv fotografií

Projekt: Oslavy 20. výročí spolupráce partnerských měst Jablonec nad Nisou a Bautzen – vystoupení
jablonecké Nisanky v Bautzenu

Zdroj: Ing. Monika Šourková – archiv fotografií

Projekt: Oslavy 20. výročí spolupráce partnerských měst Jablonec nad Nisou a Bautzen – Spolek přátel města Bautzen na návštěvě v Jablonci nad Nisou

Zdroj: Ing. Monika Šourková – archiv fotografií

Projekt: Oslavy 20. výročí spolupráce partnerských měst Jablonec nad Nisou a Bautzen – vernisáž fotografií v Eurocentru v Jablonci nad Nisou

Zdroj: Ing. Monika Šourková – archiv fotografií

Příloha č. 2: Podklad k rozhovoru – seznam otázek

*Podklad pro vypracování BP na téma: Přeshraniční spolupráce v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa
Jméno vypracovávajícího studenta: Soňa Trousilová
Obor studia: Evropská teritoriální studia – ČR a německy mluvící země
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta*

Rozhovor – Přeshraniční spolupráce v ERN

Jméno dotazované osoby:

Organizace:

Datum:

Část 1. – Projekt v rámci FMP ERN

Název projektu:

Partner projektu:

Časové rozmezí projektu:

Území, kde byl projekt realizován:

A. Základní informace o projektu

1. Jednalo se o **první** společný projekt partnerů podpořený z FMP ERN?

Pokud ne:

- a. Jak se jmenoval projekt předcházející, jakému tématu se věnoval a v jakém časovém rozmezí probíhal?
- b. Byl předcházející projekt dle Vašeho osobního názoru úspěšný?
- c. Byl předcházející projekt důvodem pro zahájení projektu dalšího?

2. V jaké **oblasti činností** byl projekt realizován?

3. Na jaké **cílové skupiny** byl projekt zaměřen?

4. Kdo přišel s **nápadem** realizace projektu? Česká nebo německá strana?

5. Jaké byly **důvody** (výchozí situace) pro jeho realizaci?
6. Jaké byly **hlavní cíle** projektu?
7. Byly vedeny úvahy o možnosti **finanční podpory z jiného zdroje** než je FMP ERN? Pokud ano, o jaké druhy zdrojů financování se jednalo?
8. Využíval projekt **jednostranného či dvoustranného** financování?
9. O jakou **finanční částku** bylo žádáno a jaké byly skutečné výdaje a podpora (%) z FMP ERN na projekt? (Pokud můžete a chcete sdělit.)
10. Jakou formou byla zajištěna **publicita** projektu?

B. Příprava a zahájení projektu

1. Jak dlouho přibližně trvalo **zpracování** a příprava projektové **žádosti**?
2. **Kolik lidí** se podílelo na zpracování této žádosti?
3. Jak dlouho trvalo **schválení** projektové **žádosti** FMP?
4. Jak probíhalo **plánování** jednotlivých **aktivit** projektu? Kdo, kde, kdy...
5. Byl projekt zahájen a ukončen v rámci **plánovaných termínů**?
6. Jaké **těžkosti/nejasnosti/problémy** doprovázely vypracování **žádosti**?
7. Bylo při přípravě žádosti nutno využívat **poradenských služeb** některých poradenských subjektů (včetně např. Sekretariátu FMP)?

C. Obsah a průběh projektu

1. Jaké **aktivity** projekt zahrnoval?
2. Která z aktivit byla pro Vás (jako realizátora) **nejnáročnější**, např. na přípravu, realizaci, apod.?
3. Která z aktivit byla naopak **nejméně náročná**?
4. Která z aktivit byla **nejúspěšnější**? (Např. dle ohlasů či názorů účastníků či z Vašeho vlastního pohledu.)
5. Která z aktivit byla **finančně nejnákladnější**?
6. Jaké **těžkosti/problémy** se v průběhu realizace **projektu** vyskytly?

D. Výsledky a zhodnocení projektu

1. Jakých **výsledků** (efektů) bylo uskutečněním projektu dosaženo?
2. Byl dle Vašeho osobního názoru projekt **úspěšný**? Zdůvodnění.

3. Myslíte si, že projekt přispěl k **rozvoji přeshraničních vztahů** do budoucna?
4. Největší **přínos** projektu dle Vašeho názoru?

Část 2. – Přeshraniční spolupráce partnerů všeobecně

1. Od jakého **roku** spolu partneři projektu spolupracují, resp. jak dlouho již **spolupráce trvá**?
2. Jakých **oblastí** činností (příp. aktivit) se týká spolupráce partnerů? V rámci které oblasti je spolupráce **nejintenzivnější**?
3. Jsou v rámci přeshraniční spolupráce využívány i **jiné finanční zdroje** než je podpora z FMP ERN? Pokud ano, jmenujte prosím jaké a stanovte přibližné procentuální rozložení čerpání financí z těchto zdrojů včetně FMP ERN.
4. Dochází dle Vašeho názoru ke **zlepšování i osobních vztahů** (nejen profesních) mezi realizátory obou stran?
5. Dochází k **setkávání organizátorů** (příp. i účastníků projektů) **mimo realizované projekty**? Např. na základě vlastní iniciativy a chuti k rozvíjení osobních vztahů.
6. **Co je** dle Vašeho názoru **důležité** pro to, aby byl projekt **úspěšný**?
7. Myslíte si, že je **přeshraniční spolupráce důležitá**? Co Vás k danému závěru vede?
8. Plánujete do budoucna realizovat s přeshraničním partnerem **další projekt/y podpořený/é z FMP ERN**? Pokud ano, máte již konkrétní představu o tom, čeho se bude projekt týkat a jaké budou jeho hlavní cíle? Pokud ne, proč?
9. Myslíte si, že je **FMP ERN vhodným finančním zdrojem** pro podporu přeshraniční spolupráce? Zdůvodnění.
10. **Spolupracovali** byste společně s přeshraničním partnerem, kdyby **neexistovala** možnost **čerpání** finančních prostředků **z FMP ERN**? Zdůvodnění.
11. **Doporučil/a** byste využít možnosti **realizace** projektů prostřednictvím **FMP ERN** i jiným subjektům? Zdůvodnění.